

บทที่ 3

มาตรการทางกฎหมายเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหา ตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

สิทธิของผู้ต้องหาและจำเลยในคดีอาญาเป็นสิ่งที่กระบวนการยุติธรรมต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากประเทศไทยใช้หลักสันนิษฐานว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ (Presumption of Innocence) จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่าจำเลยนั้นเป็นผู้กระทำความผิดจริง การนำตัวผู้ต้องหามาอยู่ในความควบคุมของรัฐจึงต้องมีเหตุผลอันจำเป็นดังที่ได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 และการที่ศาลจะพิจารณาออกหมายจับบุคคลใด จำเป็นต้องอาศัยเหตุเดียวกันนั้นด้วย

เนื่องจากผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการออกหมายเรียกผู้ต้องหาอันนำไปสู่เหตุแห่งการออกหมายจับ และด้วยเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี เป็นหนึ่งในเงื่อนไขสำคัญแห่งการออกหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา และถือเป็น “เหตุที่เป็นเหตุหลัก” แห่งความจำเป็นในการควบคุมตัวบุคคลใดไว้ในอำนาจรัฐ จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องศึกษาถึงหลักเกณฑ์การควบคุมตัวในปัจจุบัน ทั้งในส่วนของ การออกหมายจับและการขัง ว่าสอดคล้องกับเหตุแห่งความจำเป็นในการควบคุมตัวหรือไม่อย่างไร

นอกจากนี้ กฎหมายไทยได้มีการกำหนดข้อสันนิษฐานไว้ว่า หากผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัด โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร “ให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหานั้นจะหลบหนี”¹ ทำให้การส่งหมายเรียกผู้ต้องหาของพนักงานสอบสวนเป็นเรื่องที่สำคัญต่อสิทธิและเสรีภาพของผู้ต้องหาอย่างมากในการวินิจฉัยว่าผู้ต้องหานั้นมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีหรือไม่ แต่ผู้ปฏิบัติกลับไม่ได้คำนึงถึงเรื่องนี้กันมากนัก ทำให้การออกหมายเรียกของพนักงานสอบสวนนั้นไม่มีระบบระเบียบ หรือเกณฑ์ปฏิบัติอันเป็นมาตรฐานที่แน่นอน ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติและส่งผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาอย่างไม่เป็นธรรม ดังนั้น ในบทนี้จึงเห็นควรศึกษาถึงหลักเกณฑ์การออกหมายจับ การออกหมายเรียก

¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 66 วรรคสอง.

ผู้ต้องหา และการเพิกถอนหมายจับของประเทศต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการวิเคราะห์ และนำมาปรับใช้กับกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทย

3.1 หลักกฎหมายไทย

3.1.1 การคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

สิทธิของผู้ต้องหาในการถูกดำเนินคดีอาญานั้น เป็นสิทธิของบุคคลที่กฎหมายบัญญัติรองรับไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ซึ่งประเทศไทยเองมีการบัญญัติรองรับไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และกฎหมายลำดับรองที่ต้องกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลทั้งหลาย ซึ่งมีหลักการสืบทอดกันมาจากปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ อันเป็นกฎหมายต่างประเทศที่องค์การสหประชาชาติได้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแม่บท หรือเป็นแนวทางสำหรับทุกประเทศในการส่งเสริมแนวคิดเรื่องการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคล แม้กระทั่งสิทธิมนุษยชนทางอาญา ก็ได้บัญญัติไว้ในปณิญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนโดยมีสาระสำคัญในการมุ่งคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหา จำเลย และผู้ต้องหา อาทิ ไม่ว่าจะเป็นการบัญญัติเกี่ยวกับการจับกุม คမ်းขัง ตรวจค้น ซึ่งรัฐจะกระทำโดยพลการไม่ได้ หรือการให้สิทธิได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม สิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ เป็นต้น²

สิทธิและเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญ คือ อำนาจหนึ่งซึ่งกฎหมายสูงสุดของประเทศให้การรับรองไว้แก่ปัจเจกชนในอันที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการสิ่งใดได้ภายในอำนาจที่กฎหมายบัญญัติไว้ หากกระทำการใดเกินกรอบอำนาจหรือปราศจากอำนาจอันจะอ้างตามกฎหมายได้ ย่อมต้องถูกฟ้องร้องดำเนินคดีและต้องรับโทษตามกฎหมาย ไม่เว้นแม้แต่เจ้าพนักงานที่กระทำการต่อบุคคลใด จำต้องกระทำภายใต้ขอบอำนาจของกฎหมายอย่างเคร่งครัดด้วย

ซึ่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้บัญญัติรับรองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยไว้ในหมวด 3 มาตรา 25 ถึงมาตรา 49 โดยผู้วิจัยจะขอหยิบยกเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับเรื่องที่กำลังศึกษานี้

มาตรา 25 “สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้ว การใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือในกฎหมายอื่น บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำเช่นนั้นได้ และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ ตราบเท่าที่การ

² ไพบูลย์ ตั้งชนะวัฒน์. (2550). *กระบวนการสอบสวนในคดีอาญาภายใต้การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาโดยพนักงานอัยการ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง. หน้า 17.

ใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน และไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่น

สิทธิหรือเสรีภาพใดที่รัฐธรรมนูญให้เป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ หรือให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ แม้ยังไม่มีการตรากฎหมายนั้นขึ้นใช้บังคับ บุคคลหรือชุมชนย่อมสามารถใช้สิทธิ หรือเสรีภาพนั้นได้ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่ได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญเพื่อใช้สิทธิทางศาล หรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้

บุคคลซึ่งได้รับความเสียหายจากการถูกละเมิดสิทธิ หรือเสรีภาพหรือจากการกระทำ ความผิดอาญาของบุคคลอื่น ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยียวยา หรือช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ³

จากบทบัญญัติดังกล่าว เป็นการที่กฎหมายบัญญัติให้ความคุ้มครองโดยภาพรวมแก่สิทธิ และเสรีภาพของปวงชนชาวไทยในอันที่จะกระทำการหรือไม่กระทำการใดตามประสงค์ของตนได้ เพียงแต่ต้องเป็นการใช้สิทธิและเสรีภาพให้เป็นไปตามกฎหมายบัญญัติ หรือต้องไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิหรือเสรีภาพของผู้อื่น ซึ่งเป็นการบัญญัติหลักการคุ้มครองที่สอดคล้องกับความหมายของคำว่า “สิทธิ” และ “เสรีภาพ” ที่นักกฎหมายต่างให้คำนิยามไว้ในบทที่ 2.1.1 ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

และในหมวด 3 นี้ ยังมีการบัญญัติหลักเกณฑ์การตรากฎหมายของรัฐที่มีผลเป็นการจำกัด สิทธิและเสรีภาพของบุคคลไว้ในมาตรา 26 รายละเอียดปรากฏดังนี้

มาตรา 26 “การตรากฎหมายที่มีผลเป็นการจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลต้องเป็นไปตามเงื่อนไขที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ในกรณีที่รัฐธรรมนูญมิได้บัญญัติเงื่อนไขไว้ กฎหมายดังกล่าวต้องไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุและจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ รวมทั้งต้องระบุมเหตุผลความจำเป็นในการจำกัดสิทธิและเสรีภาพไว้ด้วย

กฎหมายตามวรรคหนึ่ง ต้องมีผลใช้บังคับเป็นการทั่วไป ไม่มุ่งหมายให้ใช้บังคับแก่กรณีใดกรณีหนึ่งหรือแก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเจาะจง”⁴

จากบทบัญญัติดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าหากรัฐจำเป็นต้องออกมาตรการหรือตรากฎหมายใด ขึ้นมาบังคับใช้บังคับก็ต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขหลักการต่างๆ ที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและหาก

³ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 25.

⁴ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 26.

ไม่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ จะต้องเป็นกฎหมายที่ไม่ขัดต่อหลักนิติธรรม ไม่เพิ่มภาระหรือจำกัดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลเกินสมควรแก่เหตุ และจะกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลมิได้ อีกทั้งกฎหมายที่ออกมาบังคับใช้นั้นต้องบังคับใช้เป็นการทั่วไป ไม่เจาะจงบังคับใช้ต่อบุคคลใดหรือกรณีใดเป็นการเฉพาะ ซึ่งจะสอดคล้องกับมาตรา 27 ดังนี้

มาตรา 27 วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน”

วรรคสอง “ชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน”

วรรคสาม “การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าวหมายความว่า รัฐธรรมนูญได้ให้ความสำคัญกับการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม กล่าวคือ กฎหมายต้องบังคับใช้กับทุกคนอย่างเสมอภาค แม้แต่ละบุคคลจะมีความแตกต่างในเรื่องใดๆ ก็ตาม ห้ามมิให้เลือกปฏิบัติด้วยเหตุอื่นๆ เพราะบุคคลทุกคนต้องได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

และยังมีในเรื่องของการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ ได้บัญญัติหลักเกณฑ์ไว้เป็นการเฉพาะ ซึ่งปรากฏอยู่ในมาตรา 28 และมาตรา 29 รายละเอียดดังนี้

มาตรา 28 วรรคหนึ่ง “บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย”

วรรคสอง “การจับและการคุมขังบุคคลจะกระทำมิได้ เว้นแต่มีคำสั่ง หรือหมายของศาล หรือมีเหตุอย่างอื่นตามที่กฎหมายบัญญัติ”

มาตรา 29 วรรคสอง “ในคดีอาญา ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ต้องหาหรือจำเลย ไม่มีความผิด และก่อนมีคำพิพากษาอันถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลใดได้กระทำความผิด จะปฏิบัติต่อบุคคลนั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดมิได้”

วรรคสาม “การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาหรือจำเลย ให้กระทำได้เพียงเท่าที่จำเป็น เพื่อป้องกันมิให้มีการหลบหนี”

เมื่อพิจารณาจากมาตรา 28 และมาตรา 29 เฉพาะที่ได้หยิบยกขึ้นมาเท่านั้น หมายความว่าบุคคลทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนดีหรือคนไม่ดีย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกาย ดังนั้น ในการจับหรือคุมขังบุคคลใดจะกระทำโดยพลการไม่ได้ เว้นแต่มีคำสั่งจากศาลให้ทำได้ หรือมีเหตุอื่นตามที่กฎหมายกำหนดไว้ และการควบคุมหรือขังบุคคลใดจะต้องทำเท่าที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เขา

หนีเท่านั้น ทั้งนี้ การดำเนินการทั้งปวงต้องคำนึงถึงว่า ผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นยังคงเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์ว่าผิดจริง

นอกจากนี้ บทบัญญัติของรัฐธรรมนูญในหมวด 1 บททั่วไป ยังได้บัญญัติหลักประกัน สิทธิเสรีภาพไว้เพื่อคุ้มครองพลเมืองในรัฐ ไม่ว่าจะพลเมืองนั้นจะเป็นคนดีหรือคนไม่ดี ตลอดถึงแม้ว่า คนนั้นจะเป็นอาชญากรก็ตาม เพื่อเป็นการมุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของพลเมืองในรัฐ มิให้ถูก กระทบการละเมิดจากบุคคลใด หรือจากการกระทำโดยมิชอบจากการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าพนักงาน รัฐ ซึ่งต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม ดังนี้

มาตรา 3 “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทยพระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรง ใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภาคณะรัฐมนตรีและศาลตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และหน่วยงานของรัฐต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรมเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและ ความผาสุกของประชาชนโดยรวม”⁵

บทบัญญัติข้างต้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงที่มาของอำนาจอธิปไตย และการปฏิบัติหน้าที่ ของเจ้าพนักงานรัฐนั้นถูกกำหนดให้ต้องตั้งอยู่บนหลักพื้นฐานของรัฐธรรมนูญนี้ มีกฎหมายให้ อำนาจไว้ และต้องตั้งอยู่บนหลักนิติธรรมสามารถอธิบายเหตุและผลได้ อีกทั้ง การปฏิบัติหน้าที่นั้น ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมของประเทศชาติและความสงบสุขของปวงชน และจะเลือก ปฏิบัติไม่ได้ เป็นไปตามบทบัญญัติมาตรา 4 และมาตรา 5 ดังนี้

มาตรา 4 “ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อม ได้รับความคุ้มครอง

ปวงชนชาวไทยย่อมได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญเสมอกัน”⁶

มาตรา 5 “รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ บทบัญญัติใดของกฎหมาย กฎ หรือข้อบังคับ หรือการกระทำใด ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ บทบัญญัติหรือการกระทำนั้นเป็นอัน ใช้บังคับมิได้

เมื่อไม่มีบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้บังคับแก่กรณีใด ให้กระทำกรณานั้นหรือวินิจฉัย กรณินั้นไปตามประเพณีการปกครองประเทศไทยในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข”⁷

⁵ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 3.

⁶ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 4.

⁷ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. มาตรา 5.

จากบทบัญญัติทั้งสองที่ได้หยิบยกขึ้นมาจะเห็นว่า รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ได้บัญญัติรับรองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของปวงชนชาวไทย ให้เกิดความเสมอภาคกันอย่างเด็ดขาด บทกฎหมายใดที่ออกมาภายหลัง ไม่อาจขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญนี้ได้ ซึ่งเป็นไปตามหลักที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากล หรือสนธิสัญญาระหว่างประเทศที่ประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นภาคีด้วย อันเป็นหลักพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่ต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน ปราศจากการเลือกปฏิบัติ

เมื่อ ได้ศึกษา รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 แล้วจะพบว่า รัฐธรรมนูญซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้บัญญัติรองรับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลรวมถึงผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้หลายประการ โดยมีหลักสำคัญคือการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าไม่มีความผิด และบุคคลทุกคนจะต้องได้รับการปฏิบัติจากกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างใดทั้งสิ้น แต่ปัจจุบันการออกหมายจับผู้ต้องหาในกรณีตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 (1) ก็ยังไม่สอดคล้องกับหลักดังกล่าว เนื่องจากบางกรณีมีการออกหมายเรียกก่อน บางกรณีไม่มีการออกหมายเรียก แต่ออกหมายจับเลย ทั้งที่บางครั้งผู้ต้องหาไม่มีพฤติการณ์จะหลบหนีด้วยซ้ำ และหากพิจารณา รัฐธรรมนูญ มาตรา 28 ก็ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์การควบคุมหรือคุมขังผู้ต้องหาไว้ว่าให้กระทำเพื่อมิให้เขาหลบหนีเท่านั้น หากผู้ต้องหาไม่มีพฤติการณ์หลบหนี การออกหมายจับมาควบคุมตัวเขาไว้ นั่นชอบธรรมแล้วหรือ

และในกรณี มาตรา 66 (2) พนักงานสอบสวนมักใช้เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีไปขอให้ศาลออกหมายจับ ด้วยวิธีการส่งหมายเรียกผู้ต้องหาไป 2 ครั้ง และผู้ต้องหาไม่ได้รับหมาย จึงเชื่อว่าน่าจะหลบหนีเสียแล้ว ซึ่งวิธีการส่งหมายก็ถูกจำกัดเป็นอย่างมาก ให้ส่งทางเจ้าพนักงานตำรวจเท่านั้น ซึ่งปัจจุบันมีเทคโนโลยีและการบริการคมนาคมที่สะดวกรวดเร็วอย่างมากที่จะมาช่วยเหลือการส่งหมายเรียกผู้ต้องหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงควรที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายเหล่านี้ได้แล้ว ดังที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา 77 วรรคหนึ่ง ว่า “รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นการก่อกวนประชาชน...” ดังนั้น กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 ในปัจจุบันที่มีการบังคับใช้หลังจากแก้ไขครั้งหลังสุดมานานกว่า 18 ปี แล้ว นับแต่ พ.ศ. 2547 และวิธีการส่งหมายเรียก รวมถึงการเพิกถอนการออกหมายจับในเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี ควรได้รับการแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพสังคมในปัจจุบันได้แล้ว

3.1.2 การออกหมายจับ

3.1.2.1 ความหมายของหมายจับ

หมายจับ คือ หมายอาญาประเภทหนึ่งซึ่งออกโดยอาศัยเหตุตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 2 (9) ได้ให้คำนิยามของ “หมายอาญา” ไว้ว่า “หมายอาญา หมายถึง หนังสือบงการที่ออกตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ สั่งให้เจ้าหน้าที่ทำการจับ ชัง จำคุก หรือปล่อยผู้ต้องหา จำเลย หรือนักโทษ หรือให้ทำการค้น รวมทั้งสำเนาหมายจับหรือหมายค้นอันได้รับรองว่าถูกต้อง และคำบอกกล่าวทางโทรเลขว่าได้ออกหมายจับหรือหมายค้นแล้ว ตลอดจนสำเนาหมายจับหรือหมายค้นที่ได้ส่งทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 77” ดังนั้น หมายจับจึงเป็นหนังสือบงการที่ศาลได้ออกให้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อเป็นเครื่องมือให้อำนาจแก่เจ้าพนักงานในการทำหน้าที่จับกุมบุคคลใดบุคคลหนึ่งตามที่ระบุไว้ในหมาย โดยหมายจับที่ใช้เป็นเครื่องมือในการจับนั้นอาจเป็นต้นฉบับ สำเนาหมายอันได้รับรองว่าถูกต้อง โทรเลขแจ้งว่าได้ออกหมายแล้ว หรือสำเนาหมายที่ส่งทางโทรสาร หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ก็ได้⁸ ทั้งนี้ ในการออกหมายจับนั้น ศาลอาจออกหมายจับได้เองตามที่ศาลเห็นสมควร หรือเป็นกรณีที่มีผู้ร้องขอให้ศาลออกหมายจับก็ได้

ศาสตราจารย์ ดร.คณิต ณ นคร ได้ให้ความหมายของ “การจับ” ไว้ว่า การจับคือการกระทำเพื่อจำกัดเสรีภาพการเคลื่อนไหวที่ทางของบุคคล⁹ กล่าวคือ เสรีภาพที่จะไปไหนมาไหนได้โดยปราศจากการถูกจำกัดขอบเขต และเป็นส่วนหนึ่งของเสรีภาพในร่างกายตามรัฐธรรมนูญ ดังนั้น การจับจะต้องเป็นการกระทำโดยชอบตามขั้นตอนของกฎหมาย และเนื่องจากหมายจับเป็นเครื่องมือที่ให้อำนาจเจ้าพนักงานรัฐในอันที่จะจับกุมบุคคลใดก็ได้ อันเป็นการกระทบกระเทือนต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคล กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาจึงได้กำหนดให้ศาลเป็นองค์กรที่มีบทบาทในการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานรัฐ โดยเฉพาะการออกหมายจับที่ได้กำหนดเหตุในการออกหมายไว้เพื่อคุ้มครองประชาชนจากการใช้อำนาจจับกุมตามอำเภอใจ ซึ่งศาลจะต้องออกหมายจับอย่างรอบคอบและเข้มงวดกับการตรวจสอบการใช้อำนาจของเจ้าพนักงานรัฐ หากศาลไม่ทำเช่นนี้แล้ว สิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมถูกระทบได้โดยง่าย¹⁰

⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 77.

⁹ วิษิตา สุกุลปดี. (2555). *การเพิกถอนการออกหมายจับในคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. หน้า 28.

¹⁰ คณิต ณ นคร. (2555). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 292 – 293.

3.1.2.2 ลักษณะของหมายจับและขอบเขตของหมายจับ

เนื่องจากหมายจับเป็นหมายอาญาประเภทหนึ่ง จึงต้องประกอบไปด้วย ลักษณะของหมายอาญาที่ครบถ้วนตามกฎหมาย ซึ่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 60 ได้กำหนดรายการของหมายอาญาที่ต้องประกอบไปด้วยสถานที่ออกหมาย วันเดือนปีที่ออกหมาย เหตุที่ต้องออกหมาย ลายมือชื่อและประทับตราของศาล หากเป็นกรณีของหมายจับยังจะต้องมีรายการเฉพาะดังต่อไปนี้ด้วย

มาตรา 60 (4) (ก) “ในกรณีออกหมายจับ ต้องระบุชื่อหรือรูปพรรณของบุคคลที่จะถูกจับ”

มาตรา 60 (5) (ก) “ในกรณีออกหมายจับ หมายขัง หรือหมายค้น ให้ระบุความผิดหรือวิธีการเพื่อความปลอดภัย”

สรุปแล้ว การออกหมายจับนอกจากจะต้องมีรายการเบื้องต้นแล้ว จะต้องมีการระบุฐานความผิด และระบุชื่อหรือรูปพรรณของผู้ต้องหาหรือจำเลยลงไปด้วย และในกรณีที่ผู้ต้องหายังมีได้ถูกฟ้องต่อศาล โดยยังอยู่ในขั้นตอนของการสืบสวนสอบสวนเพื่อหาตัวอยู่นั้น อาจยังไม่ทราบชื่อผู้ต้องหาก็ได้ เพียงแต่ต้องระบุรูปพรรณให้ละเอียดเท่าที่สามารถจะทำได้¹¹ และเมื่อศาลออกหมายจับบุคคลใดแล้ว หมายจับนั้นสามารถใช้ได้ทั่วประเทศ¹² และใช้ได้จนกว่าคดีจะขาดอายุความ ศาลถอนหมายค้น หรือจนกว่าจะจับบุคคลตามหมายได้¹³ ขึ้นอยู่กับว่าเหตุใดจะเกิดขึ้นก่อน

3.1.2.3 หลักเกณฑ์การออกหมายจับ

ประเทศไทยมีบทบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหลายประการ โดยเริ่มจากการออกหมายจับ แล้วนำหมายจับนั้นไปจับกุมตัวบุคคลตามหมาย เพื่อมาขอให้ศาลออกหมายขังบุคคลตามหมายจับนั้นไว้ในระหว่างสอบสวน หรือระหว่างพิจารณาคดี และหมายจับนั้นจะสิ้นสุดลงเมื่อจับได้ คดีขาดอายุความ หรือศาลเพิกถอนหมายค้น¹⁴

¹¹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 67.

¹² ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 77 วรรคหนึ่ง.

¹³ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 68.

¹⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 68.

และยังมีกรณีที่ไม่ได้ออกหมายจับ แต่มีเหตุจำเป็นที่ต้องควบคุมตัวผู้ต้องหา นั้นไว้ในระหว่างสอบสวน พนักงานสอบสวนก็มีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายจับได้เช่นกัน¹⁵

มาตรา 134 วรรคห้า บัญญัติว่า “เมื่อได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาแล้ว ถ้าผู้ต้องหา ไม่ใช่ผู้ถูกจับและยังไม่ได้มีการออกหมายจับ แต่พนักงานสอบสวนเห็นว่ามิเหตุที่จะออกหมายจับผู้ นั้นได้ตามมาตรา 71 พนักงานสอบสวนมีอำนาจสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาลเพื่อขอออกหมายจับโดยทันที แต่ถ้ายกเว้นเป็นเวลาที่ศาลปิด หรือใกล้จะปิดทำการ ให้พนักงานสอบสวนสั่งให้ผู้ต้องหาไปศาล ในโอกาสแรกที่ศาลเปิดทำการ กรณีเช่นว่านี้ให้นำมาตรา 87 มาใช้บังคับแก่การพิจารณาออกหมาย จับโดยอนุโลม หากผู้ต้องหาไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานสอบสวนดังกล่าว ให้พนักงาน สอบสวนมีอำนาจจับผู้ต้องหานั้นได้ โดยถือว่าเป็นกรณีจำเป็นเร่งด่วนที่จะจับผู้ต้องหาได้โดยไม่มี หมายจับ และมีอำนาจปล่อยชั่วคราว หรือควบคุมตัวผู้ต้องหานั้นไว้”

มาตรา 71 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า “เมื่อได้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยมาแล้ว ในระยะ ไตรระหว่างสอบสวน ใต้สวนมูลฟ้อง หรือพิจารณา ศาลจะออกหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลยไว้ตาม มาตรา 87 หรือมาตรา 88 ก็ได้ และให้นำบทบัญญัติในมาตรา 66 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

มาตรา 66 บัญญัติว่า “เหตุที่จะออกหมายจับได้มีดังต่อไปนี้

(1) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญา ซึ่งมี อัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือ

(2) เมื่อมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิดอาญา และมี เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น”

จะสังเกตเห็นได้ว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 เป็น หัวใจสำคัญที่ใช้ในการเป็นหลักเกณฑ์พิจารณาเหตุจำเป็นที่จะควบคุมตัวบุคคลไว้ในอำนาจรัฐ ไม่ ว่าจะเป็นเหตุแห่งการออกหมายจับของศาล หรือการออกหมายจับก็ตาม ซึ่งล้วนแต่ต้องอาศัยเหตุ เดียวกัน และเมื่อพิจารณาเนื้อหาในมาตรา 66 จะพบว่าเงื่อนไขทางเนื้อหาของเหตุที่จะออกหมายจับ นั้น มีด้วยกัน 2 ประการ ดังนี้

ประการแรก มีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลน่าจะได้กระทำความผิดอาญา หรือที่เรียกว่าเหตุร่วม¹⁶ และ

ประการที่สอง มีเหตุเฉพาะเจาะจง¹⁷

¹⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 134 วรรคห้า.

¹⁶ ปกป้อง ศรีสนิท. (2563). *สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 121.

สำหรับประการแรกนั้น การมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลน่าจะทำ ความผิด เป็นเงื่อนไขประการแรกที่ศาลจะใช้พิจารณาว่าจะออกหมายจับได้หรือไม่ และเนื่องจาก ในคดีอาญาจะต้องสันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาเป็นผู้บริสุทธิ์ จนกว่าจะได้รับการพิสูจน์จาก ศาลว่าทำผิดจริง ดังนั้น หลักฐานที่มีอยู่นั้นต้องมีความเป็นภาวะวิสัย มิใช่แค่สงสัยลอยๆ ศาลจึงมี หน้าที่ต้องคอยดูแลความเป็นภาวะวิสัยในการออกหมายจับให้รอบคอบเสมอ¹⁸ โดยถือเป็นดุลพินิจ ของศาลโดยเฉพาะ

หลักฐานตามสมควรมีลักษณะเป็นกฎเกณฑ์เชิงปฏิบัติ ไม่มีความหมายทาง เทคนิคที่แน่นอน แต่เป็นดุลพินิจอย่างหนึ่งซึ่งต้องนำมาปรับใช้ตามข้อเท็จจริงแต่ละเรื่องไป ซึ่ง แนวทางพิจารณาวินิจฉัย ประกอบไปด้วยข้อสาระสำคัญดังนี้¹⁹

ข้อ 1. มีข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์ที่เจ้าพนักงานรู้และเชื่อโดยสุจริตว่ามีการ กระทำความผิดขึ้น และผู้ถูกจับเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งความหมายทางอัตวิสัย

ข้อ 2. ใช้สามัญสำนึกของวิญญูชนเป็นหลักในการพิจารณา โดยข้อเท็จจริง หรือเหตุการณ์ที่วิญญูชนทั่วๆ ไป เห็นว่าผู้นั้นเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งเป็นความหมายทางภาวะวิสัย

ข้อ 3. มีความเป็นไปได้ โดยคำนวณถึงความเป็นไปได้ที่บุคคลนั้นน่าจะเป็น ผู้กระทำความผิดมากกว่าร้อยละห้าสิบขึ้นไป โดยพิจารณาเป็นรายกรณีไป

ข้อ 4. พยานหลักฐานได้มาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถืออย่างสมเหตุสมผล²⁰

ฉะนั้น กรณีที่จะถือว่ามีหลักฐานตามสมควรจึงจะต้องใช้สามัญสำนึกของ วิญญูชนเป็นหลักในการพิจารณาโดยผู้ร้องขอให้ศาลออกหมายจับต้องได้ข้อเท็จจริงหรือ พยานหลักฐานมาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้อย่างสมเหตุสมผล และต้องพิสูจน์ให้เห็นทั้งอัต วิสัยและภาวะวิสัย โดยพิสูจน์ให้ปรากฏว่าเจ้าพนักงานเชื่อและคนทั่วไปก็เชื่อเช่นเดียวกันว่าผู้นั้น น่าจะได้กระทำความผิด จึงจะถือว่ามีหลักฐานตามสมควร

สำหรับเหตุประการที่สอง เหตุเฉพาะเจาะจง ได้แก่

(ก) เหตุอันเนื่องมาจากความร้ายแรงของความผิดอาญา

¹⁷ คณิต ณ นคร. (2548). *นิติธรรมอำพรางในนิติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 286.

¹⁸ ชัยวัฒน์ วัฒนะ. (2551). *เหตุออกหมายจับ : ศึกษากรณีเหตุความร้ายแรงในการออกหมายจับ*. วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 44.

¹⁹ ไพศาล วัตรธรรม. (2549). *การคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการออกหมายจับ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 75.

²⁰ สมศักดิ์ เขียวจรูญกุล. (2564). *แนวความคิดและหลักกฎหมายว่าด้วยหมายเรียก หมายอาญา จับ ค้น ควบคุม ชั่ง จำคุก และปล่อยตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย*. กรุงเทพฯ: นิติธรรม. หน้า 57 – 58.

(ข) เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี

(ค) เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

(ง) เหตุอันควรเชื่อว่าจะก่อเหตุอันตรายประการอื่น
แยกพิจารณาได้ดังนี้

(ก) เหตุอันเนื่องจากความร้ายแรงของความผิดอาญา

ซึ่งอาจแบ่งพิจารณาได้ออกเป็น 2 แนวทาง²¹ คือ

แนวทางแรก พิจารณาที่อัตราโทษสำหรับความผิดอาญาเป็นการทั่วไป

แนวทางที่สอง พิจารณาที่ฐานความผิดเป็นการเฉพาะเจาะจง

ประเทศไทยใช้หลักเกณฑ์การพิจารณาตามแนวทางแรก เป็นการกำหนดหลักเกณฑ์โดยไม่พิจารณาถึงเนื้อหาความผิดนั้นอย่างเจาะจง โดยกำหนดอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินกว่า 3 ปี ขึ้นไป เป็นความผิดร้ายแรงที่สามารถออกหมายจับได้หากมีพยานหลักฐานตามสมควร ไม่คำนึงถึงอัตราโทษขั้นต่ำ แม้บางมาตราจะมีโทษจำคุกขั้นต่ำน้อย เช่น ความผิดฐานทำร้ายร่างกาย เป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับอันตรายสาหัสตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 297 มีอัตราโทษขั้นต่ำเพียง 6 เดือนเท่านั้น แต่อัตราโทษขั้นสูงถึง 10 ปี (เกินกว่า 3 ปีขึ้นไป) หากมีพยานหลักฐานตามสมควรก็ออกหมายจับได้เลยทันที ซึ่งจะแตกต่างจากบางประเทศที่กฎหมายบัญญัติโดยระบุฐานความผิดอาญาเป็นการเฉพาะเจาะจงลงไปเลย

(ข) เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี

เหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี จะปรากฏข้อเท็จจริงจากพยานหลักฐานที่ผู้ร้องขอเสนอต่อศาล เพื่อขอให้ศาลออกหมายจับให้ หรือปรากฏต่อศาลเอง โดยจะประกอบไปด้วยหลายปัจจัยที่ต้องวินิจฉัยเป็นเรื่องราว ไป แม้ทางปฏิบัติของเจ้าหน้าที่ตำรวจเองในประมวลระเบียบการตำรวจเกี่ยวกับคดีก็ไม่ได้ให้รายละเอียดในทางปฏิบัติไว้ แต่อย่างไรก็ดี แนวทางการพิจารณาถึงเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนีได้ถูกบัญญัติเป็นข้อสันนิษฐานไว้ในมาตรา 66 วรรคสอง ว่า “ถ้าบุคคลนั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียก หรือตามนัด โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควรให้สันนิษฐานว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี”

จากบทบัญญัติดังกล่าว เป็นบทสันนิษฐานสำหรับใช้พิจารณาว่า บุคคลที่จะถูกออกหมายจับนั้นมีพฤติการณ์หลบหนีหรือไม่ โดยอาศัยเหตุที่ว่า หากผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง ไม่มาตามหมายเรียก หรือตามนัด ไม่ว่าจะป็นนัดของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ

²¹ ชัยวัฒน์ วัฒนะ. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 18. หน้า 45.

หรือศาล โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ย่อมเป็นเหตุให้เชื่อว่าบุคคลนั้นจะหลบหนี หากมีพยานหลักฐานตามสมควร ศาลออกหมายจับโดยอาศัยเหตุเหล่านี้ได้ทันที

(ค) เหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

สำหรับเหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน กฎหมายไม่ได้กำหนดเนื้อหาหรือรายละเอียดไว้เป็นการเฉพาะหรือกำหนดการพิจารณาหลักเกณฑ์นี้ไว้แต่ประการใด จึงเป็นดุลพินิจอย่างกว้างของเจ้าพนักงานรัฐในการจะพิจารณาว่าการกระทำอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน เช่น อาจเป็นการใช้อิทธิพลข่มขู่พยาน ให้สลับพยานหรือทำลายพยานหลักฐาน ทำให้เกิดความยากลำบากหรือมีอุปสรรคสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐในการรวบรวมพยานหลักฐาน ซึ่งแตกต่างกับกฎหมายบางประเทศ เช่น สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ที่กำหนดหลักเกณฑ์พิจารณาไว้เป็นการเฉพาะว่าอย่างไรจึงจะถือว่าเป็นการยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน

(ง) เหตุอันควรเชื่อว่าจะก่อเหตุอันตรายประการอื่น

สำหรับเหตุที่จะไปก่ออันตรายประการอื่น เป็นการบัญญัติไว้อย่างกว้าง ซึ่งเป็นพฤติกรรมหรือข้อเท็จจริงที่บ่งชี้ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะไปก่อเหตุอันตรายประการใดๆ นอกจากเหตุตามข้อ (ข) และ (ค) เช่น ในคดีทำร้ายร่างกาย เกรงว่าผู้ถูกกล่าวหาจะไปทำร้ายร่างกายผู้เสียหายซ้ำหรือไปก่อเหตุกับคนอื่นอีก หรือไปข่มขู่พยาน เป็นต้น²² ซึ่งการกระทำนั้นจะทำให้เจ้าหน้าที่รัฐรวบรวมพยานหลักฐานได้ลำบากขึ้น จึงต้องจับกุมมาเพื่อป้องกันมิให้เกิดการกระทำความผิดซ้ำอีก

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น การจะออกหมายจับหรือหมายขังบุคคลใด จึงจะต้องพิจารณาถึงเหตุที่เป็นเหตุเฉพาะเจาะจงอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างรวมกัน แล้วนำมาประกอบกับเหตุของการมีหลักฐานตามสมควร เมื่อมีเหตุทั้งสองรวมกันแล้ว ศาลย่อมออกหมายจับหรือหมายขังบุคคลนั้นได้

สำหรับเหตุเฉพาะเจาะจง (ก) นั้น เป็นการที่กฎหมายกำหนดอัตราโทษขั้นสูงไว้ หากอัตราโทษคดีนั้นสูงเกินกว่า 3 ปี ขึ้นไป (ไม่รวมถึง 3 ปี พอดี) ประกอบกับมีเหตุร่วมหรือพยานหลักฐานตามสมควรแล้ว ย่อมออกหมายจับหรือหมายขังได้ในทันที โดยไม่ต้องพิจารณาเหตุข้อ (ข) (ค) และ (ง) อีก ตามนัยมาตรา 66 (1)

สำหรับเหตุเฉพาะเจาะจงข้อ (ข) (ค) และ (ง) จะนำมาใช้กับกรณีที่มีความผิดนั้นมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี ซึ่งจะมิแต่หลักฐานตามสมควรอย่างเดียวไม่ได้ กล่าวคือต้องมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือเหตุอันควรเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือเหตุ

²² สมศักดิ์ เขียวจรรยาภูล. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 20. หน้า 80.

อันควรเชื่อว่าจะก่อเหตุอันตรายประการอื่น อย่างใดอย่างหนึ่งประกอบด้วย ศาลจึงจะออกหมายจับหรือหมายขังได้ ตามนัยมาตรา 66 (2) ประกอบวรรคสอง

เห็นว่าการกำหนดเหตุออกหมายจับในเหตุเฉพาะเจาะจงข้อ (ข) (ค) และ (ง) เป็นสิ่งที่สมเหตุสมผล เพราะเป็นพฤติกรรมที่สร้างความเสียหายให้กับกระบวนการยุติธรรม และก่อให้เกิดความเสียหายแก่สังคมได้ หากไม่รีบนำตัวเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมโดยเร็ว แต่การกำหนดเหตุในการออกหมายจับในเหตุเฉพาะเจาะจงข้อ (ก) นั้น อาศัยแต่เพียงความร้ายแรงของอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 3 ปี ขึ้นไป เท่านั้น ซึ่งไม่มีอะไรมาเป็นเกณฑ์ได้โดยว่า คิดดังกล่าวร้ายแรงในตัวของมัน ถึงขนาดที่ต้องจับกุมมาเข้าสู่กระบวนการทันทีหรือไม่ ซึ่งในประเด็นนี้เอง ศาสตราจารย์ ดร. คณิต ฒ นกร เคยเสนอให้เปลี่ยนเป็นโทษจำคุกเกิน 5 ปี ขึ้นไป เพื่อเป็นเหตุออกหมายจับ ให้สอดคล้องกับความผิดร้ายแรงในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 176 ที่แม้จำเลยจะรับสารภาพก็ต้องมีการสืบพยานประกอบ²³

3.1.2.4 ผู้มีอำนาจในการออกหมายจับ

ปัจจุบันการออกหมายจับเป็นอำนาจของศาลเท่านั้นที่จะกระทำได้ภายในเขตอำนาจตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา²⁴ อันเป็นการถือหลักนิติรัฐ โดยเคร่งครัด

ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 ได้กำหนดศาลที่มีอำนาจออกหมายไว้ดังนี้

ข้อ 8 “การร้องขอให้ออกหมายจับ ให้ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจชำระคดีหรือศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่จะทำการจับ ส่วนการร้องขอให้ออกหมายค้น ให้ร้องขอต่อศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่จะทำการค้น

การร้องขอให้ออกหมายจับหรือหมายค้นที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลเยาวชนและครอบครัว ให้ร้องขอต่อศาลอาญา ศาลอาญาธนบุรี ศาลอาญากรุงเทพใต้ ศาลจังหวัดหรือศาลแขวงที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้น แต่เมื่อศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่แห่งใดมีความพร้อมที่จะออกหมายจับหรือหมายค้นตามข้อบังคับนี้ และได้มีการกำหนดแนวทางปฏิบัติเพื่อการนั้นแล้ว ก็ให้ร้องขอหมายจับหรือหมายค้นต่อศาลเยาวชนและครอบครัวแห่งนั้นได้ด้วย

²³ คณิต ฒ นกร. (2561). *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: วิญญูชน. หน้า 351 – 352.

²⁴ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 58.

การร้องขอให้ออกหมายจับหรือหมายค้นที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลชำนาญพิเศษ ให้ร้องขอต่อศาลชำนาญพิเศษที่มีเขตอำนาจชำระคดีนั้น แต่ถ้าจะทำการจับหรือค้นในจังหวัดอื่นนอกกรุงเทพมหานคร ให้ร้องขอต่อศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้นได้ด้วย

ในจังหวัดอื่นนอกจากกรุงเทพมหานคร ถ้าได้เปิดทำการศาลแขวงในท้องที่อำเภอใดซึ่งมิใช่อำเภออันเป็นที่ตั้งของศาลจังหวัด ให้ศาลแขวงนั้นมีอำนาจออกหมายจับและหมายค้นทุกประเภทคดีที่มีการสอบสวน หรือที่จะต้องทำการจับหรือค้นในเขตท้องที่ของศาลแขวงนั้น

การร้องขอให้ออกหมายจับหรือหมายค้นที่เกี่ยวกับคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ ให้ร้องขอต่อศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบที่มีเขตอำนาจชำระคดี แต่ถ้าจะทำการจับหรือค้นในจังหวัดอื่นนอกจังหวัดอันเป็นที่ตั้งของศาลอาญาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบให้ร้องขอต่อศาลจังหวัดที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่นั้นได้ด้วย”

จากบทกำหนดดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การร้องขอให้ศาลออกหมายจับนั้นต้องไปยื่นคำร้องต่อศาลที่มีอำนาจชำระคดีนั้น หรือศาลที่มีเขตอำนาจเหนือท้องที่ที่จะไปทำการจับกุม โดยศาลตามที่กำหนดไว้เท่านั้นที่จะมีอำนาจในการออกหมายจับผู้ต้องหาหรือจำเลย

3.1.2.5 การเสนอพยานหลักฐานในการขอหมายจับ

การเสนอพยานหลักฐานในการขอให้ศาลออกหมายจับ ปรากฏในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 ดังนี้

ข้อ 14 “การร้องขอให้ออกหมายจับ ผู้ร้องขอต้องเสนอพยานหลักฐานตามสมควรว่า ผู้จะถูกจับน่าจะได้กระทำความผิดอาญาซึ่งมีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนี หรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อ เหตุอันตรายประการอื่น

ถ้าผู้จะถูกจับ ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาตามหมายเรียกหรือตามนัด โดยไม่มีข้อแก้ตัวอันควร ให้สันนิษฐานว่าผู้นั้นจะหลบหนี”

ข้อ 16 “การเสนอพยานหลักฐานต่อผู้พิพากษา ให้ผู้ร้องขอสาบานหรือปฏิญาณตนและแถลงด้วยตนเอง รวมทั้งตอบคำถามของผู้พิพากษาเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวน หรือพยานหลักฐานที่สนับสนุนถึงเหตุแห่งการขอออกหมายนั้น

ผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือทราบข้อมูลอันเป็นเหตุแห่งการออกหมายจับหรือหมายค้น ควรมาเบิกความต่อผู้พิพากษาด้วยตนเอง และหากบุคคลดังกล่าวมาเบิกความให้ผู้พิพากษาบันทึกสาระสำคัญโดยย่อและให้บุคคลนั้นลงลายมือชื่อไว้

ในกรณีที่ผู้รู้เห็นเหตุการณ์หรือทราบข้อมูลตามวรรคสองไม่สามารถมาเบิกความต่อ ผู้พิพากษาได้ ผู้ร้องขออาจใช้บันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวที่ได้สาบานตนว่าจะให้ถ้อยคำตามความเป็นจริง และได้กระทำต่อพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ ซึ่งพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นใหญ่นั้น ได้ลงลายมือชื่อรับรองว่าได้มีการให้ถ้อยคำตรงตามบันทึกเสนอเป็นพยานหลักฐานประกอบคำเบิกความของผู้ร้องขอก็ได้”

ข้อ 17 “พยานหลักฐานที่อาจพิสูจน์ได้ว่ามีเหตุสมควรในการออกหมายจับหรือหมายค้นให้รวมถึง

(1) ข้อมูลที่ได้จากการสืบสวนสอบสวน เช่น บันทึกการสอบสวน บันทึกถ้อยคำของสายลับหรือของเจ้าพนักงานที่ได้จากการแฝงตัวเข้าไปในองค์กรอาชญากรรม ข้อมูลที่ได้จากรายงานของแหล่งข่าวของเจ้าพนักงานหรือการหาข่าวจากผู้ที่กระทำความผิดที่ทำได้เป็นลายลักษณ์อักษร และข้อมูลที่ได้จากรายงานการเฝ้าสังเกตการณ์ของเจ้าพนักงานที่ทำได้เป็นลายลักษณ์อักษร เป็นต้น

(2) ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางนิติวิทยาศาสตร์ หรือที่ได้จากการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์หรือเทคโนโลยี เช่น เครื่องมือตรวจพิสูจน์ลายพิมพ์นิ้วมือ เครื่องมือตรวจพิสูจน์ของกลาง เครื่องจับเท็จ เครื่องมือตรวจโลหะ และเครื่องมือตรวจพิสูจน์ทางพันธุกรรม เป็นต้น

(3) ข้อมูลที่ได้จากสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ข้อมูลที่ได้จากจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรืออินเทอร์เน็ต เป็นต้น

(4) ข้อมูลที่ได้จากหนังสือของพนักงานอัยการเรื่องขอให้จัดการให้ได้ตัวผู้ต้องหา (อ.ก. 29)”

และข้อ 18 กำหนดว่า “ในการรับฟังพยานหลักฐานเพื่อพิจารณาอนุญาตให้ออกหมายจับหรือหมายค้น ผู้พิพากษาไม่จำเป็นต้องถือเคร่งครัดเช่นเดียวกับการรับฟังพยานหลักฐานที่ใช้พิสูจน์ความผิดของจำเลย”

สรุปแล้ว การเสนอพยานหลักฐานต้องเสนอต่อผู้พิพากษา โดยให้ปรากฏหลักฐานอย่างใดอย่างหนึ่งตามข้อ 17 และให้ศาลพิจารณาออกหมายจับได้โดยการรับฟังพยานแบบไม่เคร่งครัดตามข้อ 18 หากปรากฏหลักฐานตามสมควรว่าน่าจะกระทำความผิดที่มีความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกินสามปี หรือน่าจะได้กระทำความผิดอาญาและมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้นั้นจะหลบหนีหรือจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือก่อเหตุอันตรายประการอื่น ตามข้อ 14 ย่อมเป็นเหตุให้ศาลออกหมายจับได้

3.1.3 การออกหมายเรียก

3.1.3.1 ความหมายของหมายเรียก

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา²⁵ ได้ให้คำนิยามของหมายเรียกเอาไว้โดยเฉพาะคั้งกรณีของหมายอาญา แต่เมื่อพิจารณาจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 52 อาจกล่าวได้ว่า หมายเรียกในคดีอาญา หมายถึง หนังสือเชิญซึ่งออกโดยพนักงานสอบสวน พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจชั้นผู้ใหญ่ หรือศาล สั่งให้บุคคลที่ถูกระบุไว้ในหมายนั้นมายังผู้ออกหมายเรียกเนื่องในการสอบสวน การไต่สวนมูลฟ้อง การพิจารณาคดี หรือการอย่างอื่นตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา²⁵ โดยจะแตกต่างจากหมายจับซึ่งเป็นหนังสือบังคับ

สาระสำคัญของการออกหมายเรียกผู้ต้องหา คือ การเรียกต้องเกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี และมีสภาพบังคับ ซึ่งหากได้รับหมายเรียกโดยชอบแล้วไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกโดยไม่มีความอันควร ย่อมเข้าข้อสันนิษฐานว่าจะหลบหนี ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 66 วรรคสอง ซึ่งหากพนักงานสอบสวนมีหลักฐานตามสมควรว่าบุคคลนั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาด้วยแล้ว ย่อมเป็นเหตุให้พนักงานสอบสวนไปร้องขอให้ศาลออกหมายจับได้ ซึ่งถือเป็นวิธีการที่เป็นโทษแก่ผู้ต้องหาที่ทำการขังคนหมายเรียกนั้นแล้ว

ส่วนหมายเรียกจำเลยในคดีแพ่ง หมายถึง หนังสือของศาลที่สั่งการให้บุคคลใดมาศาล หรือที่ทำให้ทราบถึงการถูกฟ้อง โดยจะถูกเรียกเพื่อให้มาศาลตามวันนัดที่ระบุไว้ในหมายศาล เพื่อมาใช้สิทธิทางศาลตามกระบวนการพิจารณาต่อไป โดยจะเป็นการแจ้งให้บุคคลตามหมายทราบว่าตนนั้นได้ถูกฟ้องเป็นจำเลยต่อศาลแล้ว จึงต้องทำคำให้การเป็นหนังสือยื่นต่อศาลภายในสิบห้าวัน²⁶ มิฉะนั้นจะมีผลทางกฎหมายต่อไป เช่น ขาดนัดยื่นคำให้การ เสียสิทธิในการต่อสู้คดี เป็นต้น

3.1.3.2 หลักเกณฑ์และวิธีการส่งหมายเรียกผู้ถูกกล่าวหาในคดีอาญา

เนื่องจากคดีอาญามีแนวทางการดำเนินคดี 2 ช่องทางด้วยกัน คือ 1. การที่ผู้เสียหายฟ้องคดีต่อศาลเอง และ 2. การที่พนักงานอัยการฟ้องคดีให้โดยผ่านการรับแจ้งความร้องทุกข์กล่าวโทษและสอบสวนมาแล้วในชั้นตำรวจ ซึ่งสถานะของผู้ถูกกล่าวหาจะแตกต่างกันออกไปในแต่ละขั้นตอน กล่าวคือ หากมีการฟ้องคดีต่อศาลแล้ว ผู้ถูกกล่าวหาจะตกเป็น “จำเลย”²⁷ ทั้งนี้ ไม่

²⁵ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 52.

²⁶ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง. มาตรา 177.

²⁷ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 2 (3).

ว่าจะเป็นผู้เสียหายฟ้องคดีเอง หรือพนักงานอัยการฟ้องคดีโดยผ่านการสอบสวน แต่หากผู้ถูกกล่าวหาขังอยู่ในชั้นตอนของการสอบสวนในชั้นตำรวจ โดยยังมีได้ถูกฟ้องต่อศาลจะเรียกว่า “ผู้ต้องหา”²⁸ ซึ่งวิธีการส่งหมายเรียกเพื่อให้มาเข้าสู่กระบวนการข่มขู่แตกต่างกันออกไป

การส่งหมายเรียกผู้ต้องหาในชั้นตำรวจนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาได้บัญญัติกฎหมายในเรื่องของการส่งหมายเรียกผู้ต้องหาไว้เป็นการเฉพาะ ในมาตรา 55 และมาตรา 56 รายละเอียดดังนี้

มาตรา 55 บัญญัติว่า “การส่งหมายเรียกแก่ผู้ต้องหา จะส่งให้แก่บุคคลอื่นซึ่งมิใช่สามีภริยา ญาติหรือผู้ปกครองของผู้รับหมายแทนนั้นไม่ได้”

มาตรา 56 บัญญัติว่า “เมื่อบุคคลที่รับหมายเรียกอยู่ต่างท้องที่กับท้องที่ซึ่งออกหมาย เป็นหมายศาลก็ให้ส่งไปศาล เป็นหมายพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้ส่งยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่มีอำนาจออกหมายเรียก ซึ่งผู้ที่ถูกเรียกอยู่ในท้องที่ เมื่อศาลหรือพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับหมายเช่นนั้นแล้ว ก็ให้สลักหลังหมายแล้วจัดการส่งให้แก่ผู้รับต่อไป”

จากบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นได้ว่า การส่งหมายเรียกผู้ต้องหาต้องส่งให้แก่บุคคลดังต่อไปนี้เท่านั้น คือ 1. ผู้ต้องหา 2. สามีหรือภริยาของผู้ต้องหา 3. ญาติหรือผู้ปกครองของผู้ต้องหา หากไม่พบบุคคลเหล่านี้จะส่งไม่ได้ และห้ามมิให้ผู้อื่นรับหมายแทน อีกทั้งการส่งหมายเรียกนั้นจะต้องส่งโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ หากส่งไปยังต่างท้องที่ ก็จะต้องให้เจ้าของท้องที่สลักหลังหมายเพื่อส่งให้แก่ผู้ต้องหาต่อไป ไม่มีบทกฎหมายใดให้อำนาจพนักงานสอบสวนหรือตำรวจส่งหมายเรียกผู้ต้องหาทางไปรษณีย์ตอบรับเหมือนกรณีการส่งหมายศาลได้ และพนักงานไปรษณีย์ก็มีอำนาจสอบสวนหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้อำนาจไว้ นอกจากนี้ ที่สำคัญคือ การลงวันที่นัดหมายในหมายเรียกนั้น จะต้องกำหนดวันและเวลาที่จะให้มาพบตามหมายเรียกโดยพึงระลึกถึงระยะทางใกล้ไกลด้วย เพื่อให้ผู้ถูกเรียกมีโอกาสมาถึงตามวันเวลาดำหนดในหมาย²⁹

ส่วนการส่งหมายให้แก่จำเลยในชั้นศาล ไม่ว่าจะเป็หมายเรียกจำเลย หรือหมายนัดไต่สวนมูลฟ้อง หากผู้เสียหายฟ้องคดีเอง ศาลจะออกหมายเรียกให้ฝ่ายจำเลยทราบก่อนเสมอในคดีทุกประเภท โดยไม่ได้จำกัดการออกหมายเรียกดังกล่าวการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนที่จะออกหมายเรียกเฉพาะความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี เท่านั้น ส่วนในกรณีที่เป็นความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี ขึ้นไป ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของพนักงานสอบสวนที่จะออก

²⁸ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 2 (2).

²⁹ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา. มาตรา 54.

หมายเรียกหรือไม่ก็ได้ ทำให้บางกรณีพนักงานสอบสวนไม่ออกหมายเรียกให้ผู้ต้องหาทราบ ทำให้ผู้ต้องหาไม่ได้รับหมายเรียกก่อน อีกทั้งการส่งหมายเรียกจำเลยของศาลในคดีอาญานั้นไม่มีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะ จึงมีการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้ได้โดยอนุโลม ทำให้เจ้าหน้าที่ศาลสามารถส่งหมายด้วยวิธีการวางหมาย ปิดหมาย หรือส่งในกรณีพิเศษด้วยวิธีการส่งหมายทางไปรษณีย์ตอบรับได้ ซึ่งแตกต่างกับการส่งหมายเรียกผู้ต้องหาโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจในปัจจุบันที่ยังมีข้อถกเถียงกันให้เห็นอยู่เป็นประจำระหว่างตำรวจกับทนายความ และยังไม่เคยมีข้อยุติหรือคำพิพากษาศาลฎีกาปรากฏให้เห็นแต่อย่างใด

3.1.3.3 หลักเกณฑ์และวิธีการส่งหมายเรียกจำเลยในคดีแพ่ง

ดังที่ได้กล่าวไปว่า การส่งหมายเรียกจำเลยในคดีอาญาต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม เนื่องจากไม่มีบทบัญญัติไว้โดยเฉพาะ ดังนั้นจึงต้องนำหลักเกณฑ์การส่งหมายเรียกจำเลยในคดีแพ่งมาใช้

การส่งคำคู่ความหรือเอกสารโดยเจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ส่งนั้นมีจุดประสงค์สำคัญ คือ การทำให้เอกสารถึงตัวผู้รับให้ได้ กฎหมายจึงกำหนดวิธีการส่งไว้หลายวิธีด้วยกัน เพื่อให้จะให้กระบวนการพิจารณาดำเนินต่อไปได้โดยเรียบร้อย ซึ่งวิธีการส่งทั้งหลายได้ถูกบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 76 ถึงมาตรา 79 ดังนี้

(ก) ส่งโดยวิธีธรรมดา แบ่งได้เป็น 2 กรณี

กรณีแรก คือ กรณีส่งให้แก่ผู้รับหมายโดยตรง ด้วยการส่งไปที่ภูมิลำเนาหรือสำนักทำราชการของผู้รับ กรณีที่เจ้าหน้าที่ศาลไม่สามารถส่งหมายให้ได้ ด้วยเหตุที่พบบุคคลผู้ระบุไว้ในคำคู่ความหรือพบบุคคลผู้รับหมายแล้ว แต่ปรากฏว่าบุคคลนั้นปฏิเสธไม่ยอมรับหมายหรือคำคู่ความ มาตรา 78 บัญญัติทางแก้ไว้ว่า “ถ้าคู่ความหรือบุคคลที่ระบุไว้ในคำคู่ความหรือเอกสารปฏิเสธไม่ยอมรับคำคู่ความหรือเอกสารนั้นจากเจ้าพนักงานศาลโดยปราศจากเหตุอันชอบด้วยกฎหมาย เจ้าพนักงานนั้นชอบที่จะขอให้พนักงานเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองที่มีอำนาจหรือเจ้าพนักงานตำรวจไปด้วยเพื่อเป็นพยาน และถ้าคู่ความหรือบุคคลนั้นยังคงปฏิเสธไม่ยอมรับอยู่อีก ก็ให้วางคำคู่ความหรือเอกสารไว้ ณ ที่นั้น เมื่อได้ทำดังนี้แล้วให้ถือว่า การส่งคำคู่ความหรือเอกสารนั้นเป็นการถูกต้องตามกฎหมาย”

จากบทบัญญัตินี้ดังกล่าวหมายความว่า หากส่งหมายไม่ได้ด้วยเหตุที่ไม่ยอมรับหมายโดยปราศจากเหตุอันชอบด้วยกฎหมาย ก็จะต้องให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองหรือตำรวจไปด้วยเพื่อเป็นพยานและวางหมายไว้ ณ ที่ส่ง เมื่อได้ทำตามขั้นตอนดังกล่าวแล้วก็ถือว่าเป็นการส่งหมายที่ชอบด้วยกฎหมายแล้ว จะใช้วิธีส่งให้แก่ผู้รับแทนไม่ได้

กรณีที่สอง คือ กรณีส่งให้แก่ผู้รับหมายแทนตามมาตรา 76 รายละเอียดดังนี้ “เมื่อเจ้าพนักงานศาลไม่พบคู่ความหรือบุคคลที่จะส่งคำคู่ความหรือเอกสาร ณ ภูมิลำเนา หรือสำนักทำการงานของบุคคลนั้นๆ ถ้าได้ส่งคำคู่ความหรือเอกสารให้แก่บุคคลใดๆ ที่มีอายุเกินยี่สิบปี ซึ่งอยู่หรือทำงานในบ้านเรือน หรือที่สำนักทำการงานที่ปรากฏว่าเป็นของคู่ความหรือบุคคลนั้น หรือได้ส่งคำคู่ความหรือเอกสารนั้นตามข้อความในคำสั่งของศาล ให้ถือว่าเป็นการเพียงพอที่จะฟังได้ว่ามีการส่งคำคู่ความ หรือเอกสารถูกต้องตามกฎหมายแล้ว

หมายความว่า หากเจ้าหน้าที่ศาลเดินทางไปส่งหมายแล้วไม่พบตัวผู้รับหมาย จะใช้วิธีการวางหมายเหมือนกรณีแรกไม่ได้ แต่จะต้องส่งหมายให้แก่บุคคลอายุเกิน 20 ปี รับหมายไว้แทน โดยไม่ต้องได้รับอนุญาตจากศาลก่อน

(ข) ส่งโดยวิธีพิเศษ

กรณีนี้เป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่ไปส่งหมายแล้วไม่พบบุคคลตามหมาย หรือไม่พบบุคคลใดที่จะรับหมายแทนได้เลย ก็จะต้องส่งโดยวิธีพิเศษนอกเหนือจากวิธีธรรมดา รายละเอียดดังนี้

มาตรา 79 “ถ้าการส่งคำคู่ความหรือเอกสารนั้นไม่สามารถจะทำได้ดังที่บัญญัติไว้ในมาตราก่อน ศาลอาจสั่งให้ส่งโดยวิธีอื่นแทนได้ กล่าวคือ ปิดคำคู่ความหรือเอกสารไว้ในที่แลเห็นได้ง่าย ณ ภูมิลำเนาหรือสำนักทำการงานของคู่ความหรือบุคคลผู้มีชื่อระบุไว้ในคำคู่ความหรือเอกสาร หรือมอบหมายคำคู่ความหรือเอกสารไว้แก่เจ้าพนักงานฝ่ายปกครองในท้องถิ่นหรือเจ้าพนักงานตำรวจ แล้วปิดประกาศแสดงการที่ได้มอบหมายดังกล่าวแล้วนั้นไว้ดังกล่าวมาข้างต้น หรือลงโฆษณาหรือทำวิธีอื่นใดตามที่ศาลเห็นสมควร

การส่งคำคู่ความหรือเอกสารโดยวิธีอื่นแทนนั้น ให้มีผลใช้ได้ต่อเมื่อกำหนดเวลาสิบห้าวันหรือระยะเวลาอันกว่านั้นตามที่ศาลเห็นสมควรกำหนดไว้ล่วงพ้นไปแล้ว นับแต่เวลาที่คำคู่ความหรือเอกสาร หรือประกาศแสดงการมอบหมายนั้นได้ปิดไว้ หรือการโฆษณาหรือวิธีอื่นใดตามที่ศาลสั่งนั้นได้ทำหรือได้ตั้งต้นแล้ว”

จากบทบัญญัติดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงวิธีการส่งแบบพิเศษว่า ในกรณีที่ส่งโดยธรรมดาไม่ได้ ก็จะต้องส่งโดยวิธีการอื่นแทน โดยมีให้เลือกส่งหลายวิธีดังนี้

วิธีที่ 1. ปิดหมาย ณ ภูมิลำเนาหรือที่ทำงาน ในที่เห็นได้ง่าย เป็นการนำคำคู่ความหรือเอกสารไปติดเอาไว้ ไม่ต้องมีพยานรู้เห็นแต่อย่างใด

วิธีที่ 2. มอบคำคู่ความหรือเอกสารให้แก่เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองในท้องถิ่น แล้วปิดประกาศแสดงการมอบหมายไว้ เพื่อให้ผู้รับไปรับคำคู่ความหรือเอกสารจากเจ้าหน้าที่ตำรวจหรือพนักงานฝ่ายปกครองเอง

วิธีที่ 3. โฆษณาหนังสือพิมพ์

วิธีที่ 4. ส่งโดยวิธีอื่นตามที่ศาลเห็นสมควร ซึ่งวิธีที่ศาลมักใช้อยู่เสมอ คือ การให้เจ้าพนักงานศาลนำข้อความในคำคู่ความหรือเอกสารมาปิดประกาศไว้หน้าศาล³⁰

ซึ่งทางปฏิบัติจะต้องมีการส่งโดยวิธีธรรมดา ก่อน เมื่อส่งไม่ได้จึงขออนุญาตศาลเพื่อส่งโดยวิธีพิเศษ โดยที่ศาลอาจมีคำสั่งอนุญาตให้ส่งโดยวิธีพิเศษภายหลังจากที่ส่งหมายครั้งแรกไม่ได้ หรือศาลอาจมีคำสั่งให้ส่งโดยวิธีการพิเศษล่วงหน้าไปเลยก็ได้ โดยไม่ต้องขออนุญาตอีก

(ค) ส่งทางไปรษณีย์ตอบรับ

กรณีนี้จะเป็นกรณีที่เจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ส่ง ซึ่งกฎหมายให้อำนาจเจ้าพนักงานศาลในการส่งหมายทางไปรษณีย์ได้ รายละเอียดดังนี้

มาตรา 73 ทวิ “คำคู่ความหรือเอกสารที่เจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ส่ง ไม่ว่าจะการส่งนั้นจะเป็นหน้าที่ของศาลจัดการส่งเอง หรือคู่ความมีหน้าที่จัดการนำส่งก็ตาม ศาลอาจสั่งให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ โดยให้คู่ความฝ่ายที่มีหน้าที่นำส่งเป็นผู้เสียค่าธรรมเนียมไปรษณียากร กรณีเช่นนี้ ให้ถือว่าคำคู่ความหรือเอกสารที่ส่งโดยเจ้าพนักงานไปรษณีย์มีผลเสมือนเจ้าพนักงานศาลเป็นผู้ส่ง และให้นำบทบัญญัติมาตรา 74 มาตรา 76 และมาตรา 77 มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

จากบทบัญญัติดังกล่าวหมายความว่า การส่งคำคู่ความหรือเอกสาร โดยเจ้าพนักงานศาลหรือโดยคู่ความมีหน้าที่ส่งเอง ศาลอาจสั่งให้ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับก็ได้ โดยให้คู่ความเป็นผู้เสียค่าธรรมเนียมไปรษณีย์ และการส่งของพนักงานไปรษณีย์นั้นจะต้องส่งในเวลากลางวันระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและตก และต้องส่งให้แก่คู่ความ ณ ภูมิลำเนาหรือที่ทำงานของบุคคลนั้น หากไม่พบบุคคลตามหมาย สามารถส่งให้แก่ผู้รับหมายแทนตามมาตรา 76 ได้ แต่จะใช้วิธีปิดหมายหรือวางหมายไม่ได้

เมื่อได้ศึกษาวิธีการส่งหมายเรียกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งแล้วจะเห็นว่า กรณีเจ้าพนักงานส่งหมายหรือส่งคำคู่ความของศาลนั้น กฎหมายได้กำหนดวิธีการส่งไว้หลากหลายเพื่อให้คู่ความอีกฝ่ายได้รับรู้ถึงการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่มีอยู่ และเป็นการเปิดโอกาสให้ใช้สิทธิทางกฎหมายในการต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ภายในระยะเวลาของกรอบกฎหมาย ซึ่งแตกต่างกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาในส่วนของหมายเรียกผู้ต้องหา ที่กำหนด

³⁰ ธนา พิทยะเวสต์สุนทร. (2556). *ปัญหาการดำเนินกระบวนการพิจารณาในการส่งคำคู่ความและการตรวจสำนวนคดีตามกฎหมายวิธีพิจารณาความของไทยโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์, คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 46.

หลักการส่งหมายเรียกผู้ต้องหาไว้เพียงสองมาตรา คือ มาตรา 55 และมาตรา 56 เท่านั้น จึงเป็นช่องโหว่ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่ขาดหลักเกณฑ์ในการควบคุมหรือตรวจสอบการใช้อำนาจออกหมายเรียกของพนักงานสอบสวนว่ามีอำนาจแค่ไหนเพียงใดกันแน่ ทั้งยังทำให้เกิดเป็นช่องทางในการต่อสู้คดีหรือฟ้องร้องเอาผิดกันโดยใช้เหตุอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับส่งข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งถือเป็นทางเลือกหนึ่งที่สะดวกและเหมาะกับยุคสมัย นั่นก็คือ พระราชบัญญัติว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2544

กฎหมายว่าด้วยธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ เป็นกฎหมายที่ใช้รองรับสถานะทางกฎหมายของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ให้มีผลผูกพันและใช้บังคับได้ตามกฎหมายเหมือนการทำธุรกรรมทางกระดาษ ซึ่งได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมครั้งหลังสุด ในปี พ.ศ. 2562 โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้มีหลักการสำคัญ คือ การนำวิธีการติดต่อสื่อสารที่อาศัยการพัฒนาเทคโนโลยีทางอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพ มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางกฎหมาย โดยบัญญัติรับรองสถานะทางกฎหมายของข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ให้เสมือนกับการทำธุรกรรมเป็นหนังสือ รับรองวิธีการส่งและรับข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ การใช้ลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์ ตลอดจนการรับฟังพยานหลักฐานที่เป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ในการดำเนินคดี เพื่อส่งเสริมการทำธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ให้น่าเชื่อถือและมีผลทางกฎหมายเช่นเดียวกับการทำธุรกรรมโดยวิธีการทั่วไปที่เคยปฏิบัติอยู่เดิมจึงจำเป็นต้องมีการตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

เห็นว่าพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเหมาะสมแก่การนำมาปรับใช้กับการส่งหมายเรียกผู้ต้องหาในปัจจุบัน โดยมีบทบัญญัติมาตราที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

มาตรา 7 “ห้ามมิให้ปฏิเสธความมีผลผูกพันและการบังคับใช้ทางกฎหมายของข้อความใด เพียงเพราะเหตุที่ข้อความนั้นอยู่ในรูปของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์”

มาตรา 8 “ภายใต้บังคับบทบัญญัติแห่งมาตรา 9 ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้การใดต้องทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือมีเอกสารมาแสดง หรือกำหนดผลทางกฎหมายกรณีไม่ทำเป็นหนังสือ ไม่มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือไม่มีเอกสารมาแสดง ถ้าได้มีการจัดทำข้อความขึ้นเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงและนำกลับมาใช้ได้โดยความหมายไม่เปลี่ยนแปลง ให้ถือว่าข้อความนั้น ได้ทำเป็นหนังสือ มีหลักฐานเป็นหนังสือหรือมีเอกสารมาแสดงตามที่กฎหมายกำหนด”

มาตรา 9 “ในกรณีที่กฎหมายกำหนดให้มีการลงลายมือชื่อ หรือกำหนดผลทางกฎหมายกรณีที่ไม่มีการลงลายมือชื่อไว้ ให้ถือว่าได้มีการลงลายมือชื่อแล้ว ถ้า

(1) ใช้วิธีการที่สามารถระบุตัวเจ้าของลายมือชื่อ และสามารถแสดงเจตนาของเจ้าของลายมือชื่อเกี่ยวกับข้อความในข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และ

(2) ใช้วิธีการในลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

(ก) วิธีการที่เชื่อถือได้โดยเหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการสร้างหรือส่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยคำนึงถึงพฤติการณ์แวดล้อมทั้งปวง รวมถึงข้อตกลงใดๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือ

(ข) วิธีการอื่นใดที่สามารถยืนยันตัวเจ้าของลายมือชื่อและสามารถแสดงเจตนาของเจ้าของลายมือชื่อตาม (1) ได้ด้วยวิธีการนั่นเองหรือประกอบกับพยานหลักฐานอื่น”

มาตรา 11 “ห้ามมิให้ปฏิเสธการรับฟังข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เป็นพยานหลักฐานในกระบวนการพิจารณาตามกฎหมายทั้งในคดีแพ่ง คดีอาญา หรือคดีอื่นใด เพียงเพราะเหตุว่าเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์”

มาตรา 14 “ในระหว่างผู้ส่งข้อมูลและผู้รับข้อมูล การแสดงเจตนาหรือคำบอกกล่าว อาจทำเป็นข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ก็ได้”

มาตรา 35 “คำขอ การอนุญาต การจดทะเบียน คำสั่งทางปกครอง การชำระเงิน การประกาศ หรือการดำเนินการใดๆ ตามกฎหมายกับหน่วยงานของรัฐหรือโดยหน่วยงานของรัฐ ถ้าได้กระทำในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกา ให้นำพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับและให้ถือว่ามีผลโดยชอบด้วยกฎหมายเช่นเดียวกับการดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายในเรื่องนั้นกำหนด...”

จากบทบัญญัติข้างต้น ที่ยกมานั้นเห็นว่า ข้อความในหมายเรียกผู้ต้องหา อาจถูกทำให้ปรากฏในรูปแบบของข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ได้ ซึ่งหากพิจารณาจากคำนิยามของคำว่า “ข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์” ในมาตรา 4 หมายความว่า “ข้อความที่ได้สร้าง ส่ง รับ เก็บรักษา หรือประมวลผลด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เช่น วิธีการแลกเปลี่ยนข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ โทรเลข โทรศัพท์ หรือโทรสาร” ทำให้หมายเรียกผู้ต้องหาที่ปรากฏอยู่ในรูปแบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์อาจมีการส่งด้วยวิธีการทางจดหมายอิเล็กทรอนิกส์หรืออีเมลได้ ซึ่งหากทำได้เช่นนั้นแล้ว จะทำให้การรับส่งหมายเรียกเป็นไปอย่างสะดวกรวดเร็วและรับฟังเป็นพยานหลักฐานในการพิจารณาคดีได้ แต่ทั้งนี้ วิธีการต่างๆ ที่จะนำมาปรับใช้กับการส่งหมายเรียกนั้น ต้องถูกกำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาด้วย จึงจะสามารถใช้บังคับและมีผลรับรองตามพระราชบัญญัตินี้ได้

3.1.4 การเพิกถอนหมายจับ

3.1.4.1 การเพิกถอนหมายจับตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ได้บัญญัติถึงกรณีเพิกถอนหมายจับไว้อยู่ในมาตรา 59 วรรคสี่ ซึ่งเป็นการเพิกถอนหมายจับในกรณีที่ศาลออกหมายจับโดยจำเป็นเร่งด่วนซึ่งผู้ร้องขอไม่อาจไปพบศาลได้ มีรายละเอียดดังนี้

มาตรา 59 “ศาลจะออกคำสั่งหรือหมายจับ หมายค้น หรือหมายขัง ตามที่ศาลเห็นสมควรหรือโดยมีผู้ร้องขอก็ได้

ในกรณีที่ผู้ร้องขอเป็นพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ต้องเป็นพนักงานฝ่ายปกครองตั้งแต่ระดับสามหรือตำรวจซึ่งมียศตั้งแต่ชั้นร้อยตำรวจตรีหรือเทียบเท่าขึ้นไป

ในกรณีจำเป็นเร่งด่วนซึ่งมีเหตุอันควรโดยผู้ร้องขอไม่อาจไปพบศาลได้ ผู้ร้องขออาจร้องขอต่อศาลทางโทรศัพท์ โทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่นที่เหมาะสมเพื่อขอให้ศาลออกหมายจับหรือหมายค้นก็ได้ ในกรณีเช่นว่านี้เมื่อศาลสอบถามจนปรากฏว่ามีเหตุที่จะออกหมายจับหรือหมายค้นได้ตามมาตรา 59/1 และมีคำสั่งให้ออกหมายนั้นแล้วให้จัดส่งสำเนาหมายเช่นว่านี้ไปยังผู้ร้องขอโดยทางโทรสาร สื่ออิเล็กทรอนิกส์ หรือสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศประเภทอื่น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา

เมื่อได้มีการออกหมายตามวรรคสามแล้ว ให้ศาลดำเนินการให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการขอหมายมาพบศาลเพื่อสาบานตัวโดยไม่ชักช้า โดยจดบันทึกถ้อยคำของบุคคลดังกล่าวและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมายไว้ หรือจะใช้เครื่องบันทึกเสียงก็ได้โดยจัดให้มีการถอดเสียงเป็นหนังสือและลงลายมือชื่อของศาลผู้ออกหมาย บันทึกที่มีการลงลายมือชื่อรับรองดังกล่าวแล้ว ให้เก็บไว้ในสารบบของศาล หากความปรากฏต่อศาลในภายหลังว่า ได้มีการออกหมายไปโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมายเช่นว่านั้นได้ ทั้งนี้ ศาลจะมีคำสั่งให้ผู้ร้องขอจัดการแก้ไขเพื่อเยียวยาความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่บุคคลที่เกี่ยวข้องตามที่เห็นสมควรก็ได้”

จากบทบัญญัติดังกล่าว เมื่อพิจารณาในวรรคสามและวรรคสี่ประกอบกันแล้ว ในกรณีที่มีผู้ร้องขอต่อศาลเพื่อขอให้ศาลออกหมายอาญาในกรณีจำเป็นเร่งด่วน โดยไม่สามารถเดินทางมาพบศาลได้ย่อมต้องเป็นกรณีที่คดีอยู่ในระหว่างชั้นสอบสวน โดยเป็นการร้องขอให้ศาลออกหมายจับผู้ต้องหา และศาลได้ออกหมายไปโดยไม่เข้าเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ตามที่กฎหมายกำหนด กฎหมายได้กำหนดให้ศาลสามารถเพิกถอนหรือแก้ไขหมายอาญานั้นได้ ทั้งยังมีอำนาจในการสั่งให้ผู้ร้องขอหมายนั้นเยียวยาความเสียหายให้แก่บุคคลตามหมายได้อีกด้วย เป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาให้ได้รับการชดใช้ความเสียหายที่เกิดขึ้น

ในปัจจุบันประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ไม่ได้มีบทบัญญัติในเรื่องของหลักเกณฑ์การเพิกถอนหมายจับไว้เป็นการทั่วไป คงมีแต่มาตรา 59 วรรคสี่ที่กล่าวถึงข้างต้น และมาตรา 68 ที่บัญญัติแต่เพียงว่า “หมายจับคงใช้ได้จนกว่าจะจับได้ เว้นแต่ความผิดอาญาตามหมายนั้นขาดอายุความ หรือศาลซึ่งออกหมายนั้นได้ถอนหมายคืน” โดยไม่มีเหตุที่ชัดเจนว่า การถอนหมายคืนนั้นจะเกิดขึ้นได้อย่างไร อาศัยเหตุใด แต่ในทางปฏิบัติของพนักงานสอบสวน กรณีที่พนักงานสอบสวนได้ไปร้องขอให้ศาลออกหมายจับบุคคลใดแล้ว และศาลออกหมายให้ หากปรากฏว่าต่อมาผู้เสียหายถอนคำร้องทุกข์ในความผิดต่อส่วนตัว หรือพนักงานอัยการมีคำสั่งเด็ดขาดไม่ฟ้องผู้ต้องหา นั้น หรือเป็นการออกหมายจับบุคคลผิดตัว หรือมีกฎหมายออกใช้บังคับภายหลังยกเลิกความผิดหรือยกเว้นโทษนั้นแล้ว³¹ หรือกรณีพนักงานสอบสวนท้องที่หนึ่งออกหมายจับโดยไม่มีอำนาจสอบสวนและเพิกมาทราบในภายหลัง จึงร้องขอให้ศาลถอนหมายคืน เพื่อส่งสำนวนไปยังพนักงานสอบสวนที่มีอำนาจรับผิดสอบสวนต่อไป ศาลก็จะเพิกถอนหมายจับนั้น

3.1.4.2 การเพิกถอนหมายจับตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 58 ได้บัญญัติไว้ว่า “ศาลมีอำนาจออกคำสั่งหรือหมายอาญาได้ภายในเขตอำนาจตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา” และมาตรา 59/1 วรรคสาม บัญญัติว่า “หลักเกณฑ์ในการยื่นคำร้องขอ การพิจารณา รวมทั้งการออกคำสั่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในข้อบังคับของประธานศาลฎีกา” จากบทบัญญัติทั้งสองได้กำหนดให้การพิจารณาการออกหมายอาญาต้องเป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกา ดังนั้น ในการเพิกถอนหมายจับซึ่งเป็นหมายอาญา จึงต้องเป็นไปตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาเช่นกัน

ข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเพิกถอนหมายนั้น ได้กำหนดไว้ในข้อที่ 24 รายละเอียดดังนี้

ข้อ 24 “เมื่อมีเหตุที่จะเพิกถอนหมายจับหรือหมายคืน ให้เจ้าพนักงานหรือบุคคลที่เกี่ยวข้องรายงานหรือแจ้งให้ศาลที่ออกหมายทราบโดยเร็ว ในกรณีเช่นนี้ให้ผู้พิพากษาได้สอบสวนและมีคำสั่งเป็นการด่วน

³¹ จุลสิงห์ วสันตสิงห์. (2559). คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ภาค 1 (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักอบรมศึกษากฎหมายแห่งเนติบัณฑิตยสภาฯ. หน้า 500.

เมื่อผู้พิพากษามีคำสั่งให้เพิกถอนหมายจับหรือหมายค้นแล้ว ให้ผู้พิพากษาแจ้งให้เจ้าหน้าที่ศาลแก้ไขข้อมูลในระบบอิเล็กทรอนิกส์และแจ้งให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องทราบ ทั้งนี้บุคคลที่เกี่ยวข้องอาจร้องขอให้ผู้พิพากษาออกหลักฐานการเพิกถอนหมายจับหรือหมายค้นนั้นให้ก็ได้”

จากข้อบังคับดังกล่าวได้แสดงให้เห็นว่า เมื่อศาลมีคำสั่งหรือออกหมายจับบุคคลใดแล้ว หากผู้ที่เกี่ยวข้องไม่พอใจ หรือมีเหตุไม่เห็นด้วยกับการออกหมายจับ เช่น อาจเห็นว่าไม่มีเหตุตามกฎหมายในการออกหมายจับบุคคลนั้น หรือเหตุในการออกหมายจับได้สิ้นสุดลง ย่อมมีสิทธิที่จะร้องขอต่อศาลให้มีคำสั่งเพิกถอนหมายนั้น และเมื่อศาลไต่สวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุออกหมายจับ ย่อมมีคำสั่งให้เพิกถอนหมายนั้นได้ ศาลชั้นต้นจึงเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาลั่นกรอง ทบทวนคำสั่งการออกหมายจับอีกชั้นหนึ่ง³²

3.1.4.3 ระยะเวลาในการเพิกถอนหมายจับ

ปกติแล้วการที่ศาลออกหมายจับบุคคลใด บุคคลนั้นมีสิทธิร้องขอให้ศาลเพิกถอนหมายจับนั้นได้ทันที แม้ศาลที่ออกหมายจับจะมีคำสั่งไม่เพิกถอนหมายจับ ก็ได้ทำให้สิทธิในการขอเพิกถอนหมายจับนั้นหมดไป ยังคงมีสิทธิขอให้เพิกถอนหมายจับได้อยู่ ซึ่งโดยหลักการพิจารณาเหตุแห่งการออกหมายจับนั้น ศาลต้องพิจารณาว่ามีเหตุจำเป็นในการต้องเอาตัวบุคคลใดไว้ในอำนาจรัฐหรือไม่ เป็นอำนาจหน้าที่ของศาลซึ่งออกหมายจับนั้นพิจารณาเหตุอยู่ตลอดเวลาที่มีการออกหมายให้ มิใช่ว่าหลังจากออกหมายจับไปแล้วจะถือว่ามิเหตุให้ออกหมายจับอยู่ตลอดไป แต่ทั้งนี้ต้องร้องขอให้เพิกถอนหมายจับก่อนที่จะมีการจับตามหมาย เพราะหากมีการจับตามหมายแล้วหมายจับย่อมสิ้นผลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 68

3.1.4.4 ศาลที่มีอำนาจเพิกถอนหมายจับ

ตามข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ. 2548 ข้อ 24 ที่กล่าวไว้ในข้อ 3.1.4.2 นั้น ประกอบกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 68 ซึ่งบัญญัติว่า “หมายจับคงใช้ได้จนกว่าจะจับได้ เว้นแต่ความผิดอาญาตามหมายนั้นขาดอายุความ หรือศาลซึ่งออกหมายนั้นได้ถอนหมายค้น” และตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรมว่าด้วยแนวปฏิบัติในการออกหมายจับและหมายค้นในคดีอาญา พ.ศ. 2545 ข้อ 17 กำหนด “เมื่อเจ้าพนักงานจับบุคคลตามหมายจับได้แล้ว หรือมีเหตุที่จะเพิกถอนหมายจับ ให้เจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องนั้นรายงานให้ศาลที่ออกหมายทราบโดยเร็ว” แสดงให้

³² วิชิตา สกุลบดี, สุรศักดิ์ ลิขสิทธิ์ วัฒนกุล. (2555). การเพิกถอนการออกหมายจับในคดีอาญา. *วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*, 6(1), หน้า 277.

เห็นว่า ศาลที่มีอำนาจในการเพิกถอนหมายจับก็คือ ศาลที่ออกหมายจับ ดังนั้น หากมีเหตุที่จะเพิกถอนหมายจับก็ต้องรายงานไปยังศาลที่ออกหมายจับนั้นเพื่อทบทวนคำสั่งใหม่ต่อไป³³ และเป็นอำนาจของศาลชั้นต้นเท่านั้น

กล่าวโดยสรุป เมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์การเพิกถอนหมายจับของประเทศไทยแล้วพบว่าประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญายังมีได้บัญญัติเหตุในการเพิกถอนหมายจับไว้เป็นการเฉพาะ แต่ยังไม่เปิดโอกาสให้ศาลได้ถอนหมายจับได้เป็นกรณีไป ซึ่งทางปฏิบัติยังไม่มีกฎหมายตายตัวว่าเหตุใดบ้างที่ศาลจะสั่งเพิกถอนหมายจับได้ และบุคคลใดบ้างที่จะมีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนหมายจับ มีเพียงการกำหนดไว้ในข้อบังคับของประธานศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการเกี่ยวกับการออกคำสั่งหรือหมายอาญา พ.ศ.2548 เท่านั้น นอกจากนี้ ศาลฎีกายังได้วางหลักในการโต้แย้งการออกหมายจับไว้³⁴ ว่าการออกหมายจับมิใช่เรื่องที่กฎหมายมีความประสงค์จะให้ผู้ต้องหาขึ้นอุทธรณ์ได้ โดยให้เหตุผลว่าจะทำให้การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมประสບอุปสรรคและเกิดความล่าช้า ทั้งกฎหมายก็มีได้ระบุให้สิทธิแก่ผู้ต้องหาในการยื่นอุทธรณ์โต้แย้งคำสั่งศาลชั้นต้นแต่อย่างใด ทำให้การโต้แย้งเรื่องของการออกหมายจับเหลือเพียงวิธีการร้องขอให้ศาลชั้นต้นซึ่งออกหมาย เพิกถอนหมายจับเท่านั้น

3.2 หลักกฎหมายต่างประเทศ

3.2.1 สนธิสัญญาระหว่างประเทศ

3.2.1.1 กฎบัตรสหประชาชาติ (Charter of The United Nations)

กฎบัตรสหประชาชาติ คือ สนธิสัญญาขั้นพื้นฐานขององค์การสหประชาชาติ เป็นการทำข้อตกลงที่บรรดาประเทศต่างๆ ได้เข้าร่วมและให้สัตยาบันผูกพันตน โดยมีวัตถุประสงค์และความมุ่งหมาย เพื่อธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงระหว่างประเทศ ขจัดปัดเป่าการคุกคามต่อสันติภาพ และเพื่อปราบปรามการรุกรานหรือการล่วงละเมิดอื่นๆ ต่อสันติภาพ ตลอดจนนำมาโดยสันติวิธีและสอดคล้องกับหลักการแห่งความยุติธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศ เพื่อพัฒนาสัมพันธไมตรีระหว่างประชาชาติทั้งปวง โดยการเคารพต่อหลักการแห่งสิทธิที่เท่าเทียมกันและการกำหนดเจตจำนงของตนเองแห่งประชาชนทั้งปวงเป็นมูลฐาน และจะได้ดำเนินมาตรการอันเหมาะสมอย่างอื่น ๆ เพื่อเป็นกำลังแก่สันติภาพสากล ในอันที่จะแก้ปัญหาระหว่างประเทศในทาง

³³ วิชิตา สุกอบดี. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 9. หน้า 53.

³⁴ ศาลฎีกา. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 479/2555. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://deka.in.th/view-518464.html>. [2565, 12 พฤษภาคม].

เศรษฐกิจ การสังคม วัฒนธรรม และมนุษยธรรม และส่งเสริมและสนับสนุนการเคารพสิทธิมนุษยชนและอิสรภาพอันเป็นหลักการสำหรับทุกๆ คน โดยปราศจากความแตกต่างในทางเชื้อชาติ เพศ ภาษา หรือศาสนา และเพื่อเป็นศูนย์กลางสำหรับประสานการดำเนินการของสหประชาชาติทั้งปวงในอันที่จะบรรลุสู่จุดมุ่งหมายร่วมกัน³⁵ อันเป็นจุดเริ่มต้นของการยอมรับสิทธิมนุษยชนในระดับโลก

กฎบัตรสหประชาชาติ ได้เปิดให้ลงนามเมื่อวันที่ 26 มิถุนายน ค.ศ. 1943 และมีผลใช้บังคับในวันที่ 24 ตุลาคม ค.ศ. 1945³⁶ อันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งการยอมรับหลักสิทธิมนุษยชนระดับโลก ดังเจตนารมณ์ตามที่ปรากฏในคำปรารภ ซึ่งมีข้อความบางตอนยืนยันรับรองว่า “เราบรรดาประชาชนของสหประชาชาติได้ตั้งเจตนาจงแน่วแน่ที่จะช่วยให้คนรุ่นหลังพ้นจากภัยสงคราม และยืนยันที่จะเชื่อมั่นในสิทธิมนุษยชนอันเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ความศรัทธาในสิทธิมนุษยชน ในเกียรติศักดิ์และคุณค่าของมนุษย์บุคคลในสิทธิอันเท่าเทียมกัน...”³⁷ จะเห็นได้ว่า จากเจตจำนงและความมุ่งหมายของกฎบัตรนี้ ต้องการที่จะส่งเสริมการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนโดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุผลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านเผ่าพันธุ์ เชื้อชาติ ศาสนา ต่อมาจึงได้มีการวางหลักการไว้ในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน มาตรา 3 ว่า “ทุกคนมีสิทธิ และเสรีภาพอย่างเท่าเทียมกัน”

3.2.1.2 ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights 1948)

ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนเปรียบเสมือนเครื่องมือในการแปลความหมายของกฎบัตรสหประชาชาติ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นประกอบด้วยข้อความ 30 ข้อ เพื่อเป็นหลักประกันในการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพ และศักดิ์ศรีที่มนุษย์พึงได้รับ โดยถูกประกาศใช้เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 มุ่งคุ้มครองบุคคลทุกคนอย่าง ไม่เลือกปฏิบัติ แม้แต่บุคคลที่ตกเป็นผู้ต้องหา

³⁵ บ้านจอมยุทธ. (2543). *กฎบัตรสหประชาชาติ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก: https://www.baanjomuyut.com/library_4/charter/01.html. [2565, 12 มีนาคม 2565].

³⁶ อ่านวิกิพีเดีย กับดีไซน์ใหม่. (2565). *กฎบัตรสหประชาชาติ*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://hmong.in.th/wiki/Charter_of_the_United_Nations. [2565, 12 มีนาคม 2565].

³⁷ เอกรัฐ ฤชโรจน์. (2560). *ระบบการตรวจสอบการออกหมายอาญาศึกษาเฉพาะกรณีการสอบสวนของเจ้าพนักงานตำรวจ*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขานิติศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต. หน้า 76.

เองก็ต้องได้รับความคุ้มครองเช่นกัน³⁸ โดยมีหลักสำคัญที่ผู้ต้องหาพึงได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายบัตรสหประชาชาติ ดังนี้

ข้อ 1. มนุษย์เกิดมาพร้อมความมีอิสระ มีศักดิ์ศรี มีสิทธิเสรีภาพเป็นความเท่าเทียมกัน

ข้อ 5. บุคคลใดที่ถูกลดโทษด้วยวิธีทารุณ โหดร้าย หรือหยาบเถื่อน มิได้

ข้อ 7. บุคคลมีสิทธิได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อ 9. บุคคลใดจะถูกจับกุม คุมขัง หรือเนรเทศ โดยพลการไม่ได้

ข้อ 10. สิทธิในการได้รับการพิจารณาคดีอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม

ข้อ 11. สิทธิในการได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าบริสุทธิ์จนกว่าศาลจะตัดสิน และมีกฎหมายบัญญัติว่าการกระทำนั้นเป็นความผิด³⁹

ดังนั้น หากบุคคลใดถูกกล่าวหาว่าเป็นผู้กระทำความผิดอาญา และตกเป็นผู้ต้องหาแล้ว การจับกุม การกักขังหรือควบคุมตัว ต้องปฏิบัติตามผู้ต้องหาโดยคำนึงถึงหลักการเหล่านี้ด้วย

3.2.1.3 กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิของพลเมือง และสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights 1966)

เป็นสนธิสัญญาพหุภาคี รับรองโดยสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติในวันที่ 16 ธันวาคม ค.ศ. 1966 และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 23 มีนาคม ค.ศ. 1976 และประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีเมื่อวันที่ 29 ตุลาคม ค.ศ. 1996⁴⁰ โดยมีเนื้อหาสาระที่เป็นการรับรองหลักการว่าด้วยสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐาน บัญญัติรวม 53 ข้อ และมีการวางหลักประกันสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาที่สำคัญไว้หลายประการ ดังนี้

ประการแรก หลักเกณฑ์การใช้อำนาจรัฐในการจับกุม หรือควบคุมตัวบุคคล ต้องถูกจำกัดขอบเขตตามที่กฎหมายกำหนด สามารถตรวจสอบได้จากองค์กรศาล หรือองค์กรภายนอก และมีสิทธิร้องขอให้ปล่อยหากมีการควบคุมตัวโดยมิชอบ ดังที่กำหนดไว้ในกติกาฯ ข้อ 9 (1) – (5) ดังนี้

³⁸ อภิรัตน์ เพ็ชรศิริ. (2529). *สิทธิมนุษยชน และกระบวนการยุติธรรมทางอาญาในประเทศไทย*. ศูนย์หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หน้า 12.

³⁹ United Nations. (2021). *Universal Declaration of Human Rights*. (Online). Available: <https://www.un.org/en/about-us/universal-declaration-of-human-rights>. [2022, June 19].

⁴⁰ วิกีพีเดีย. (2565). *กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://th.wikipedia.org/wiki/กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง>. [2565, 12 มีนาคม].

(1) บุคคลทุกคนมีสิทธิเสรีภาพของตนเอง บุคคลใดจะถูกควบคุมตัวโดยพลการไม่ได้ เว้นแต่เหตุที่บัญญัติไว้ในกฎหมาย

(2) ผู้ถูกจับกุมต้องได้รับการแจ้งเหตุผลถึงการจับ และการแจ้งข้อกล่าวหาที่เกี่ยวข้องกับตนโดยทันทีเมื่อมีการจับกุม

(3) บุคคลที่ถูกจับกุมต้องนำตัวไปศาลหรือไปยังเจ้าหน้าที่อื่นที่มีอำนาจโดยพลัน เพื่อให้ได้รับการตรวจสอบการจับ และพิจารณาการปล่อยตัว โดยในระหว่างรอการพิจารณาคดี มิให้ถือเป็นหลักทั่วไปว่าบุคคลใดจะต้องถูกคุมขังอยู่ แต่การปล่อยชั่วคราวนั้นจะทำได้ต่อเมื่อมีหลักประกันว่าจะไม่หลบหนี และต้องมีตัวบุคคลนั้นมาอยู่ในการพิจารณาหรือบังคับคดี

(4) บุคคลที่ถูกควบคุมตัวหรือจำกัดสิทธิด้วยการลิดรอนเสรีภาพ มีสิทธิที่จะร้องขอต่อศาลให้พิจารณาถึงเหตุความชอบในการจับกุมหรือควบคุมตัวนั้น หากควบคุมมิชอบ ให้มีคำสั่งปล่อยตัวทันที

(5) บุคคลที่ถูกจับกุมหรือควบคุมตัวโดยมิชอบ มีสิทธิร้องขอและรับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทน⁴¹

ประการที่สอง หลักเกณฑ์การได้รับสิทธิในกระบวนการยุติธรรม กล่าวคือ บุคคลจะต้องได้รับการพิจารณาคดีที่ยุติธรรมและเป็นกลาง และมีสิทธิต่อสู้คดีได้อย่างเต็มที่ ดังที่กำหนดไว้ในข้อ 14 หลายประการ⁴² อาทิ สิทธิที่จะมีเวลาเพียงพอในการเตรียมต่อสู้คดี สิทธิที่จะไม่ถูกดำเนินคดีล่าช้าเกินสมควร สิทธิที่จะได้รับการพิจารณาคดีอาญาอย่างเสมอภาคโดยเปิดเผยจากคณะตุลาการที่มีอำนาจอิสระและเป็นกลาง การได้รับความช่วยเหลือจากล่าม การไม่ต้องถูกบังคับให้การปรักปรำตัวเองหรือสารภาพผิด การไม่ลงโทษซ้ำในความผิดซึ่งได้พิพากษาไปแล้ว หรือการได้รับการสันนิษฐานว่าบริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมาย เป็นต้น ซึ่งมีความสอดคล้องกับหลักของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนหลายประการ

ด้วยเหตุที่การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพเป็นหลักสากลที่เริ่มพัฒนามาเป็นเวลานาน จนกลายมาเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อใช้เป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติ จึงเริ่มพัฒนามาเป็นหลักเกณฑ์ที่เป็นมาตรฐานเพื่อมาควบคุมการใช้อำนาจของรัฐในการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาอีกหลายประการ เช่น การไม่จับบุคคลโดยพลการ การใช้กำลังได้ต่อเมื่อมีเหตุจำเป็นเร่งด่วนและมีกฎหมายกำหนด การไม่เลือกปฏิบัติ และมีการวางมาตรการตรวจสอบอย่างเคร่งครัดโดยศาล รวมทั้ง

⁴¹ วิชิตดา สกุลบดี. อ้างแล้วเชิงอรรถที่ 9. หน้า 11.

⁴² International Covenant on Civil and Political Rights. Article 14. Available: <https://www.ohchr.org/en/professionalinterest/pages/ccpr.aspx>. [2022, March 12].

มาตรการเยียวยาผู้ต้องหาที่ถูกจับกุมหรือคุมขังโดยมิชอบ จนกลายมาเป็นหลักสากลที่ยอมรับกันมา ในนานาอารยประเทศ และได้พัฒนามาปรับใช้กับประเทศไทยด้วย

3.2.1.4 อนุสัญญาแห่งยุโรปว่าด้วยสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของมนุษย์ ค.ศ. 1950 (The European Convention on Human Rights and Fundamental Freedoms 1950)

เป็นอนุสัญญาระหว่างประเทศเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพทางการเมืองในยุโรป ร่างขึ้นโดยสภายุโรปหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 มีผลบังคับใช้เมื่อวันที่ 3 กันยายน ค.ศ. 1953 โดยมีการวางหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่สอดคล้องกับปรัชญาสากลหลายประการ อาทิ สิทธิในการมีชีวิต การห้ามทรมานหรือปฏิบัติต่อบุคคลใดโดยไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิในเสรีภาพภายใต้การจับกุมหรือควบคุมตัวที่ชอบด้วยกฎหมายและผู้ถูกจับต้องได้รับการแจ้งเหตุผลและข้อกล่าวหาทันที และสิทธิได้รับการชดใช้กรณีจับกุมหรือควบคุมโดยละเมิด การไม่เลือกปฏิบัติ การได้รับการพิจารณาอย่างเปิดเผยและเป็นธรรม รวมทั้งหลักกฎหมายไม่มีผลย้อนหลังด้วย⁴³

3.2.1.5 หลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลผู้ถูกคุมขังหรือจำคุก ค.ศ. 1988 (Body of Principle for the Protection of All Persons under Any Form of Detention or Imprisonment 1988)

มาตรฐานองค์การสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ได้มีการรับรองการกำหนดหลักการอันมุ่งคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาไว้เป็นประการสำคัญโดยที่ประชุมสมัชชาทั่วไปมติที่ 43/173 ลงวันที่ 9 ธันวาคม ค.ศ. 1988 ซึ่งได้กำหนดหลักการเพื่อการคุ้มครองบุคคลผู้ถูกคุมขังหรือจำคุกไว้เป็นประการสำคัญดังนี้

ข้อที่ 1 บุคคลที่ถูกคุมขัง หรือจำคุกในรูปแบบใดก็ตาม ต้องได้รับการปฏิบัติโดยเคารพต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคลนั้น

ข้อที่ 2 รัฐจะจับกุมบุคคลใดให้กระทำผิดเท่าที่มีกฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้ และต้องกระทำโดยบุคคลที่กฎหมายระบุให้อำนาจไว้ด้วยเท่านั้น

ข้อที่ 4 การคุมขังหรือจำคุกที่มีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชน จะกระทำไม่ได้โดยคำสั่งหรือภายใต้การควบคุมของศาลหรืออำนาจอื่น

ข้อที่ 6 ลงโทษหรือกระทำการทรมาน อันไร้มนุษยธรรม หรือทารุณโหดร้ายมิได้

⁴³ อ่านวิกิพีเดีย กับดิไซน์ใหม่. (2565). *อนุสัญญายุโรปว่าด้วยสิทธิมนุษยชน*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : https://hmong.in.th/wiki/European_Convention_on_Human_Rights. [12, มีนาคม 2565].

ข้อที่ 8 บุคคลที่ถูกคุมขังระหว่างพิจารณาคดี ต้องได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสมแก่สถานะซึ่งผู้นั้นยังไม่ต้องคำพิพากษาลงโทษ โดยให้คุมขังแยกจากนักโทษที่พิพากษาจำคุกแล้ว

ข้อที่ 9 การใช้อำนาจที่กฎหมายกำหนดนั้น ต้องถูกตรวจสอบได้โดยองค์กรศาล

ข้อที่ 10 ผู้ถูกจับต้องได้รับทราบการแจ้งเหตุผลการจับ และข้อกล่าวหาทันทีที่จับกุม

ข้อที่ 13 เจ้าหน้าที่หรือผู้ใช้อำนาจรัฐจับกุม คุมขัง หรือจำคุก บุคคลใด จักต้องแจ้งให้บุคคลนั้นทราบว่าด้วยว่าเขามีสิทธิตามกฎหมายอย่างไรบ้าง และจะใช้สิทธิอย่างไร

และข้อที่ 36 บุคคลที่คุมขังเขาไว้ในฐานะผู้ต้องสงสัย หรือผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดอาญา จักพึงได้รับการสันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์ และพึงได้รับการปฏิบัติเยี่ยงข้อสันนิษฐานนั้นด้วย โดยการจับกุม หรือขังบุคคลระหว่างการสอบสวน หรือระหว่างการพิจารณา จักทำได้ต่อเมื่อเป็นประโยชน์ต่อความยุติธรรม โดยจะต้องกระทำภายใต้เงื่อนไข และวิธีการที่กฎหมายกำหนดไว้เท่านั้น⁴⁴ อันเป็นมาตรฐานระดับโลกที่ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าบุคคลทุกคนเป็นผู้บริสุทธิ์ และจะปฏิบัติต่อผู้นั้นเสมือนเป็นผู้กระทำความผิดไม่ได้ และตอกย้ำให้เห็นว่าการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลใดไว้ระหว่างสอบสวน จะต้องทำไปเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรมด้วย

3.2.1.6 มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (กฎโตเกียว) ค.ศ. 1990 (United Nations Standard Minimum Rules for Non-custodial Measures (The Tokyo Rules) 1990)

กฎมาตรฐานขั้นต่ำ หรือข้อกำหนดโตเกียวนี้ได้ถูกร่างขึ้นครั้งแรกโดยสถาบันการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิดของสหประชาชาติ ภาคพื้นเอเชียและตะวันออกไกล ร่วมกับผู้เชี่ยวชาญระหว่างประเทศ เมื่อปี ค.ศ. 1986 และในเวลาต่อมาก็ได้ถูกนำไปสู่การพิจารณาของที่ประชุม UN Crime Congress สมัยที่ 8 ช่วงเดือนกันยายน ค.ศ. 1990 และได้รับการรับรองโดยสมัชชาใหญ่สหประชาชาติโดยข้อมติที่ 45/110 เมื่อวันที่ 14 ธันวาคม ค.ศ. 1990⁴⁵ โดยข้อกำหนดโตเกียวมุ่งหมายในการส่งเสริมการใช้มาตรการไม่ควบคุมตัวควบคู่ไปกับมาตรฐานขั้นต่ำในการคุ้มครองบุคคลที่อยู่ภายใต้มาตรการทางเลือกอื่นที่ใช้แทนโทษจำคุก⁴⁶

⁴⁴ กิตติพงษ์ กิตยารักษ์, ซาดิ ชัยเดชสุริยะ และฉัฐวสา ฉัตรไพฑูริย์. (2547). *มาตรฐานองค์กรสหประชาชาติว่าด้วยกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิพัฒนากระบวนการยุติธรรม. หน้า 121.

⁴⁵ สถาบันเพื่อการยุติธรรมแห่งประเทศไทย (องค์การมหาชน). (2559). *TIJ Just Right มาตรฐานระหว่างประเทศกับการปฏิบัติต่อผู้กระทำผิด*. กรุงเทพฯ: อักษรสัมพันธ์. หน้า 11.

⁴⁶ มาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (กฎโตเกียว) ค.ศ. 1990. ข้อ 1.1.

และให้ความสำคัญกับมิติ 3 ด้าน เพื่อสร้างความสมดุลระหว่างสิทธิของผู้กระทำผิด (รวมถึงผู้ต้องสงสัย ผู้ถูกกล่าวหา และนักโทษ)⁴⁷ สิทธิของผู้เสียหายและความปลอดภัยของสังคม ภายใต้กรอบความคิดที่ว่า การควบคุมผู้กระทำผิดไว้ในเรือนจำควรใช้อย่างจำกัด จะพิจารณาใช้เฉพาะความผิดร้ายแรง มีความเสี่ยงสูงกว่าจะทำผิดซ้ำ และเป็นอันตรายต่อสังคมเท่านั้น

โดยมาตรการไม่ควบคุมตัวนั้นมีขอบเขตการใช้กว้างขวาง ตั้งแต่ขั้นตอนก่อนฟ้องร้องไปจนถึงขั้นตอนหลังศาลพิพากษาลงโทษแล้ว โดยคำนึงถึงความเหมาะสมกับลักษณะและความร้ายแรงของความผิด บุคลิกภาพและภูมิหลังของผู้กระทำผิด การคุ้มครองสังคมและหลีกเลี่ยงการใช้โทษจำคุกโดยไม่จำเป็น เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการที่ว่า การแทรกแซงเสรีภาพของมนุษย์นั้นพึงกระทำให้น้อยที่สุด⁴⁸ และในการควบคุมด้วยวิธีการคุมขังผู้กระทำผิดก่อนชั้นพิจารณานั้น ข้อกำหนดใดที่เกี่ยวข้องได้กำหนดให้เป็นทางเลือกสุดท้ายเมื่อไม่มีวิธีการอื่นที่เหมาะสมแล้ว โดยต้องคำนึงถึงความจำเป็นต่อการสอบสวนความผิด ตลอดจนการคุ้มครองสังคมและผู้เสียหายเป็นสำคัญ ซึ่งผู้กระทำผิดยังมีสิทธิอุทธรณ์ต่อศาลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องชอบธรรมในการคุมขังก่อนชั้นพิจารณาได้ด้วย⁴⁹

ข้อกำหนดใดที่เกี่ยวข้องได้วางแนวทางที่จะนำมาตรการที่มีใช้การคุมขังมาใช้กับทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ไม่ว่าจะเป็นก่อนการพิจารณา การพิจารณาคำหนดโทษ และภายหลังศาลพิพากษาจำคุก โดยอาจใช้เป็นวิธีการควบคุมและสอดส่องเพื่อป้องกันการกระทำ ความผิดซ้ำและเพื่อช่วยให้ผู้กระทำผิดสามารถกลับไปใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่กลับไปก่ออาชญากรรมอีก⁵⁰

เมื่อได้ศึกษาแนวคิดการคุ้มครองและการจำกัดสิทธิเสรีภาพของบุคคลตามแนวคิดสากล จะพบว่าการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลโดยเฉพาะในด้านของผู้ถูกกล่าวหา นั้น มีวิวัฒนาการมาโดยตลอดนับแต่กฎบัตรสหประชาชาติที่บังคับใช้ในปี ค.ศ. 1945 มาจนถึงกฎมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (กฎโตเกียว) ปี ค.ศ. 1990 ตามที่ยกตัวอย่างไปข้างต้นนั้น ซึ่งจะมุ่งเน้นการคุ้มครองผู้ถูกกล่าวหาโดยให้เจ้าพนักงานรัฐหรือผู้ปฏิบัติที่จะดำเนินการใดๆ ต่อผู้ถูกกล่าวหาต้องคำนึงถึงสิทธิและเสรีภาพของผู้ถูกกล่าวหามากขึ้น จะปฏิบัติการใดอันเป็นการละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพโดยพลการไม่ได้อีกต่อไป ทั้งได้มีหลักการที่คำนึงถึงสิทธิมนุษยชนมากขึ้น อาทิ การไม่เลือกปฏิบัติ การให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหา

⁴⁷ กฎมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (กฎโตเกียว) ค.ศ. 1990. ข้อ 2.1.

⁴⁸ กฎมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (กฎโตเกียว) ค.ศ. 1990. ข้อ 2.3, 2.6.

⁴⁹ กฎมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (กฎโตเกียว) ค.ศ. 1990. ข้อ 6.1, 6.3.

⁵⁰ กฎมาตรฐานขั้นต่ำของสหประชาชาติว่าด้วยมาตรการไม่ควบคุมตัว (กฎโตเกียว) ค.ศ. 1990. ข้อ 10.1.

เป็นผู้บริสุทธิ์ ซึ่งสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะกฎบัตรที่เกี่ยวข้องที่มุ่งเน้นมาตรการไม่ควบคุมตัว หรือจัดให้มีการควบคุมตัวน้อยที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีการคำนึงถึงความร้ายแรงของความผิด บุคลิกภาพและภูมิหลังของผู้กระทำผิดด้วย

3.2.2 สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี

ประเทศเยอรมันใช้กฎหมายระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) โดยกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมันได้บัญญัติมาตรการเชิงบังคับแก่ผู้ต้องหาไว้เป็นการเฉพาะ โดยเฉพาะการออกหมายจับนั้นเป็นมาตรการบังคับอย่างหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาและส่งผลกระทบต่อสิทธิเสรีและเสรีภาพขั้นพื้นฐานของบุคคลซึ่งได้รับการรับรองตามรัฐธรรมนูญ จึงมีการบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ซึ่งในขั้นตอนของการดำเนินคดีอาญาชั้นสอบสวนหรือชั้นต้นนั้น องค์กรอัยการจะเป็นผู้รับผิดชอบและมีเจ้าพนักงานตำรวจเป็นเพียงผู้ช่วยเหลืออัยการเท่านั้น สังเกตได้จากตัวบทประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมันจะกำหนดอำนาจการสอบสวนไว้แก่สำนักงานอัยการเป็นหลัก⁵¹ และการยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายจับก็จะเป็นหน้าที่ของพนักงานอัยการเช่นกัน

3.2.2.1 หลักเกณฑ์การออกหมายจับ

⁵¹ The German Code of Criminal Procedure, Section 161. [Public prosecution office's general investigatory powers]

(1) For the purpose indicated in section 160 (1) to (3), the public prosecution office shall be entitled to request information from all the authorities and to make investigations of any kind, either itself or through the police authorities and police officers, provided there are no other statutory provisions specifically regulating their powers. The police authorities and police officers shall be obliged to comply with the request or order of the public prosecution office and shall be entitled, in such cases, to request information from all the authorities.

(2) If measures under this statute are admissible only if the commission of particular offences is suspected, personal data which have been obtained as a result of a corresponding measure taken pursuant to another statute may be used as evidence in criminal proceedings without the consent of the person affected by the measure only to investigate one of the offences in respect of which such a measure could have been ordered to investigate the offence pursuant to this statute. Section 100e (6) no. 3 shall remain unaffected.

(3) Personal data obtained on or from private premises by technical means for the purpose of personal protection during covert investigations under police law may be used as evidence, having regard to the principle of proportionality (Article 13 (5) of the Basic Law) only after determination of the lawfulness of the measure by the local court (section 162 (1)) in whose district the authority making the order is located; in exigent circumstances, a judicial decision is to be sought without delay.

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมัน การออกหมายจับจะต้องออกหมายโดยผู้พิพากษา ตามมาตรา 114 (1) โดยรายละเอียดของหมายจับต้องมีรายการตามมาตรา 114 (2) ดังนี้⁵²

- 1) ผู้ถูกกล่าวหา
- 2) ข้อหาที่มีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่ง เวลา สถานที่ องค์กรประกอบทางกฎหมายของความคิด และบทกำหนดโทษทางอาญาที่จะนำไปใช้
- 3) มูลเหตุแห่งการจับกุม
- 4) ข้อเท็จจริงที่ปรากฏให้เห็นถึงเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่ง และมูลเหตุแห่งการจับกุม เว้นแต่การเปิดเผยนั้นจะเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของชาติ

จากรายการในหมายจับดังกล่าวจะเห็นว่า การที่ศาลจะออกหมายจับให้ศาลต้องพิจารณาถึงเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่ง ประกอบกับมูลเหตุแห่งการจับกุม ตามรายการข้อที่ 3. ซึ่งมูลเหตุแห่งการจับกุมได้ถูกบัญญัติไว้ในเรื่องของการกักขังตามหลักเกณฑ์ของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 112 ซึ่งตามมาตรา 112 นั้น กฎหมายได้กำหนดเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่งสำหรับการกักขังบุคคลใดไว้ว่า นอกจากจะต้องมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยี่งว่าบุคคลใดได้กระทำความผิดแล้ว จะต้องมิมูลเหตุแห่งการจับกุมด้วย ซึ่งมูลเหตุแห่งการจับกุมได้ถูกบัญญัติไว้ตามมาตรา 112 (2) ดังนี้⁵³

⁵² The German Code of Criminal Procedure. Section 114. [Warrant of Arrest]

(1) Remand detention shall be imposed by the judge in a written warrant of arrest.

(2) The warrant of arrest shall indicate

- 1) the accused,
- 2) the offence of which he is strongly suspected, the time and place of its commission, the statutory elements of the offence and the penal provisions to be applied,
- 3) the ground for arrest as well as
- 4) the facts disclosing the strong suspicion of the offence and the ground for arrest, unless disclosure would endanger national security.

⁵³ The German Code of Criminal Procedure. Section 112. [Conditions for remand detention; grounds for arrest]

(1) Remand detention may be ordered against the accused if he is strongly suspected of having committed the offence and if there is a ground for arrest. It may not be ordered if it is disproportionate to the significance of the case or to the penalty or measure of reform and prevention likely to be imposed.

(2) A ground for arrest shall exist if, on the basis of certain facts,

1. it is established that the accused is at large or in hiding,

มูลเหตุแห่งการจับกุม ต้องปรากฏข้อเท็จจริงอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังต่อไปนี้

1) เป็นที่แน่ชัดว่าผู้ถูกกล่าวหาได้หลบหนีหรืออยู่ในที่ซ่อนเร้น โดยในเหตุนี้ ต้องปรากฏข้อเท็จจริงและมีเหตุอันเชื่อได้ว่าผู้ถูกกล่าวหาได้หลบหนีหรือซ่อนตัวอยู่ ด้วยเหตุที่ว่า หลบหนีหรือซ่อนตัวอยู่นั้นจะต้อง ไม่ใช่ข้อสันนิษฐานลอยๆ แต่ต้องอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ แสดงให้เห็นอย่างชัดเจน

2) พิจารณาจากพฤติการณ์ของคดีแล้ว มีความเสี่ยงที่ผู้ถูกกล่าวหาจะหลบหนี คดีอาญา กล่าวคือ มีความเสี่ยงที่ผู้ถูกกล่าวหาจะหลบหนีกระบวนการพิจารณาคดีอาญา โดยวินิจฉัย จากมาตรฐานของวิญญูชนจากข้อเท็จจริงที่มีอยู่ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะหลบหนีหรือน่าจะหลบหนี หรือไม่ ซึ่งผู้พิพากษาจะต้องใช้ดุลพินิจซึ่งน้ำหนักข้อเท็จจริงทั้งหมด ไม่ใช่พิจารณาจากฐาน ความผิด หรืออัตราโทษที่ร้ายแรงอย่างเดียว เช่น การพิจารณานุคลิกส่วนตัวของผู้ถูกกล่าวหา ประกอบ ดังนั้น การพิจารณาอัตราโทษของข้อกล่าวหาเพียงอย่างเดียวอาจไม่พอ เช่น ฐานความผิด มีอัตราโทษจำคุก 4 ปี ก็ไม่เพียงพอให้เป็นเหตุอันหลบหนี หรือน่าจะหลบหนี ดังนั้น การคาดการณ์ ที่ผู้ถูกกล่าวหาจะหลบหนีกระบวนการพิจารณาคดีอาญา จึงต้องมีความเป็นไปได้มากกว่าเป็นไปได้ ไม่ได้⁵⁴ (ความเสี่ยงที่จะหลบหนี)

3) มีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่ง ว่าผู้ถูกกล่าวหาจะกระทำการในเหตุอย่างใด อย่างหนึ่งดังต่อไปนี้

ก) ทำลาย เปลี่ยนแปลง ถอดถอน ซ่อนเร้น หรือปลอมแปลงหลักฐาน

2. considering the circumstances of the individual case, there is a risk that the accused will evade the criminal proceedings (risk of flight) or

3. the accused's conduct gives rise to the strong suspicion that he will

- a) destroy, alter, remove, suppress or falsify evidence or
- b) improperly influence the co-accused, witnesses or experts or
- c) cause others to do so

and if, therefore, the danger exists that establishment of the truth will be made more difficult (risk of the suppression of evidence).

(3) Remand detention may also be ordered against an accused who is strongly suspected pursuant to section 308 (1) to (3) of the Criminal Code of having committed an offence under section 6 (1) no. 1 or section 13 (1) of the Code of Crimes against International Law or section 129a (1) or (2), also in conjunction with section 129b (1) or under section 211, 212, 226, 306b or 306c of the Criminal Code or insofar as life or limb of another have been endangered by the offence, even if there are no grounds for arrest pursuant to subsection (2).

⁵⁴ ไพศาล วัชรธรรม. อ่างแล้วเชิงอรรถที่ 19. หน้า 48.

ข) โฉมหน้า ข่มขู่ ผู้ถูกกล่าวหาพร้อม (ผู้ต้องหาหรือจำเลยร่วม) พยานหรือ พยานผู้เชี่ยวชาญในลักษณะที่ไม่เป็นธรรม

ค) ให้ผู้อื่นกระทำเช่นนั้น

และจากการกระทำตามข้อ ก) ข) หรือ ค) นั้น ทำให้การค้นหาความจริง ได้ยากขึ้น (เสี่ยงต่อการถูกปิดกั้นหลักฐาน)

นอกจากนี้ ในมาตรา 112a ยังได้บัญญัติมูลเหตุแห่งการจับกุมในกรณีพิเศษ ไว้อีก 2 กรณี⁵⁵ คือ

กรณีแรก หากมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาได้กระทำความผิด อาญาในความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 112a (1) ข้อ 1 ได้แก่

1) ความผิดเกี่ยวกับการมีเพศสัมพันธ์หรือกิจกรรมทางเพศโดยกระทำกับ บุคคลอายุต่ำกว่าสิบหกปีที่อยู่ภายใต้การเลี้ยงดู ให้การศึกษา หรือการดูแล หรือบุคคลอายุต่ำกว่าสิบแปดปีซึ่งอยู่ภายใต้การเลี้ยงดู ให้การศึกษา หรือการดูแล หรือเป็นผู้ได้บังคับบัญชาในการทำงาน

⁵⁵ The German Code of Criminal Procedure. Section 112. [Danger of recidivism as ground for arrest]

(1) A ground for arrest shall also exist if the accused is strongly suspected of

1. having committed an offence under sections 174, 174a, 176 to 178 or under section 238

(2) and (3) of the Criminal Code or

2. having repeatedly or continually committed an offence which seriously undermines the legal order under section 89a, section 89c (1) to (4), section 125a, sections 224 to 227, sections 243, 244, 249 to 255 or 260, section 263, sections 306 to 306c or section 316a of the Criminal Code or under section 29 (1) sentence 1 no. 1 or no. 10 or (3), section 29a (1), section 30 (1), section 30a (1) of the Narcotics Act, or under section 4 (3) no. 1 (a) of the New Psychoactive Substances Act

and certain facts substantiate the risk that prior to final conviction he will commit further serious crimes of the same nature or will continue the offence, detention is required to avert the imminent danger and, in the cases under no. 2, imprisonment for a term exceeding one year is expected to be imposed. When assessing the strong suspicion of the accused's having committed an offence within the meaning of sentence 1 no. 2, consideration shall also be given to offences which are or have been the subject of other, including finally concluded, proceedings.

(2) Subsection (1) shall not apply if the conditions for issuing a warrant of arrest under section 112 are met and the conditions for the suspension of enforcement of the warrant of arrest under section 116 (1) and (2) are not met.

หรือความสัมพันธ์ในการทำงาน หรือกับบุตร โดยกำเนิด หรือบุตรบุญธรรมอายุไม่ถึงสิบแปดปี บริบูรณ์ หรือมีเพศสัมพันธ์ต่อหน้าบุคคลข้างต้น (ตามมาตรา 174)

2) กระทำการล่วงละเมิดทางเพศต่อผู้ต้องขังโดยใช้ตำแหน่งหน้าที่ หรือกระทำต่อผู้ป่วยหรือบุคคลที่ฝากดูแลในสถานสงเคราะห์ซึ่งตนมีหน้าที่รับมอบหมายให้ดูแล (ตามมาตรา 174a)

3) ล่วงละเมิดทางเพศเด็กอายุต่ำกว่าสิบสี่ปี (ตามมาตรา 176 – 176b)

4) ล่วงละเมิดทางเพศผู้อื่นโดยใช้กำลังหรือขู่เข็ญ (ตามมาตรา 177 – 178)

5) สะกดรอยตามในเหตุฉกรรจ์ (ตามมาตรา 238 (2) (3))

กรณีที่สอง หากมีเหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ถูกกล่าวหาจะกระทำความผิดซ้ำในฐานะความผิดที่กำหนดไว้ในมาตรา 112a (1) ข้อ 2 อาทิ ความผิดที่เป็นอันตรายต่อรัฐ, การก่อจลาจลรุนแรง, ทำร้ายร่างกายด้วยวิธีอันตราย, ใช้ตำแหน่งหน้าที่ข่มเหงรังแกผู้อยู่ในความดูแล, ทำร้ายร่างกายผู้อื่น ได้รับความเจ็บสาหัส หรือเสียชีวิต, ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ เป็นต้น

จากการศึกษาบทบัญญัติดังกล่าวสรุปได้ว่า เหตุในการออกหมายจับผู้ต้องหาต้องประกอบไปด้วยเหตุ 2 ประการ คือ

ประการที่หนึ่ง เหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่งว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด และ

ประการที่สอง เหตุอย่างใดอย่างหนึ่งดังนี้

- หลบหนีหรือซ่อนเร้น
- น่าเชื่อว่าจะหลบหนีกระบวนการยุติธรรม (เสี่ยงหลบหนี)
- น่าเชื่อว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน
- ความผิดตามที่ระบุไว้ในมาตรา 112a (1) ข้อ 1
- น่าเชื่อว่าจะทำผิดซ้ำในความผิดที่ระบุไว้ในมาตรา 112a (1) ข้อ 2

3.2.2.2 การออกหมายเรียก

หมายเรียก ได้ถูกบัญญัติไว้ในมาตรา 133 ให้เรียกผู้ต้องหาเป็นหนังสือเพื่อมาสอบสวน โดยสามารถเตือนในหมายเรียกได้ว่าหากไม่ปฏิบัติตามจะถูกนำตัวไปขึ้นศาล⁵⁶

และ ตามมาตรา 134 (1) ในกรณีที่ต้องการให้ผู้ถูกกล่าวหาปรากฏตัวต่อหน้าศาลเพื่อทำการไต่สวน ศาลอาจมีคำสั่งให้นำตัวมาขึ้นศาลทันทีเลยก็ได้ หากไม่ยอมมาพบตาม

⁵⁶ The German Code of Criminal Procedure. Section 133. [Summons]

(1) The accused shall be summoned in writing to the examination.

(2) The summons may include a warning that the accused will be brought before the court in the case of non-compliance.

หมายเรียก หรือเมื่อมีเหตุในการออกหมายจับ แต่ศาลยังไม่ออกหมายจับ⁵⁷ ก็จะใช้วิธีออกหมายนำ โดยการใช้กำลังบังคับเพื่อให้มาปรากฏตัวต่อหน้าศาล ซึ่งให้อำนาจผู้พิพากษาสอบสวนหรือพนักงานอัยการในการออกหมายนำผู้ต้องหาที่ปฏิเสธไม่มาตามหมายเรียก โดยมีเจ้าหน้าที่ตำรวจเป็นผู้ช่วย⁵⁸ และเมื่อนำตัวมาแล้วต้องพบผู้พิพากษาและไต่สวน โดยไม่ชักช้า และไม่อาจควบคุมตัวได้นานกว่าสิ้นวันถัดจากวันที่ถูกนำตัวขึ้นศาลในครั้งแรก⁵⁹

3.2.2.3 การเพิกถอนหมายจับ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเยอรมันนั้น ได้มีการบัญญัติในเรื่องเกี่ยวกับการเพิกถอนหมายจับไว้ในมาตรา 120 โดยมีสาระสำคัญ⁶⁰ ดังนี้

- 1) หมายจับจะถูกเพิกถอนทันทีที่เงื่อนไขในการกักขังหมดไป หรือจำเลยพ้นผิด หรือคดีสิ้นสุดแล้ว
- 2) การปล่อยตัวผู้ถูกกล่าวหาต้องไม่ล่าช้า ด้วยเหตุที่มีการยื่นอุทธรณ์
- 3) การออกหมายจับจะถูกเพิกถอน ถ้าสำนักงานอัยการยื่นคำร้องที่เกี่ยวข้องก่อนที่จะถูกตั้งข้อกล่าวหาอย่างเป็นทางการ สำนักงานอัยการอาจสั่งให้ปล่อยตัวผู้ต้องหาพร้อมกับคำร้องที่ยื่นมา

⁵⁷ The German Code of Criminal Procedure. Section 134 (1). [Appearance before judge]

(1) An order may be made that the accused be brought before the court immediately if reasons exist which would justify the issuance of a warrant of arrest.

⁵⁸ ไพศาล วัตรธรรม. อังแล้วเชิงอรรถที่ 19. หน้า 46.

⁵⁹ The German Code of Criminal Procedure. Section 135. [Immediate examination]

The accused shall, without delay, be brought before the judge and examined by him. He may not be kept in custody by virtue of the order for longer than the end of the day following the day on which he was first brought before the court.

⁶⁰ The German Code of Criminal Procedure. Section 120 [Revocation of warrant of arrest]

(1) The warrant of arrest shall be revoked as soon as the conditions for remand detention no longer apply or if continued remand detention is disproportionate to the importance of the case or to the anticipated penalty or measure of reform and prevention. In particular, it is to be revoked if the accused is acquitted or if the opening of the main proceedings is refused or if the proceedings are terminated other than provisionally.

(2) The accused's release shall not be delayed by the fact that an appellate remedy is being sought.

(3) The warrant of arrest shall also be revoked if the public prosecution office makes the relevant application before public charges have been preferred. The public prosecution office may order the release of the accused simultaneously with such application.

และในมาตรา 116 ยังได้บัญญัติเหตุแห่งการพักใช้หมายจับไว้ด้วย⁶¹ โดยเป็นกรณีที่ศาลสามารถสั่งระงับการบังคับใช้หมายจับได้ ซึ่งจะมีทั้งในกรณีพักใช้หมายจับที่ออกโดยอาศัยเหตุที่เสี่ยงต่อการหลบหนีตามมาตรา 112 (2) ข้อ 2 โดยอาจใช้มาตรการที่เหมาะสมอย่างอื่นแทน เช่น การสั่งห้ามออกจากถิ่นที่อยู่หรือบางพื้นที่โดยไม่ได้รับอนุญาต การให้หาหลักประกัน เป็นต้น และกรณีการพักใช้หมายจับที่ออกโดยอาศัยเหตุว่าจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานตามมาตรา 112 (2) ข้อ 3 โดยอาจวางมาตรการไม่ให้ผู้ถูกกล่าวหาติดต่อกับพยานได้ และกรณีสุดท้ายพักใช้หมายจับที่ออกโดยอาศัยเหตุความร้ายแรงของความผิดหรือกระทำความผิดซ้ำตามมาตรา

⁶¹ The German Code of Criminal Procedure. Section 116 [Suspension of enforcement of warrant of arrest]

(1) The judge shall suspend enforcement of a warrant of arrest which is justified merely by a risk of flight if there is a sufficiently substantiated expectation that the purpose of remand detention may also be achieved by less severe measures. The following measures, in particular, may be considered:

1. the direction to report at certain times to the judge, the prosecuting authority or to a specific office to be designated by them,
2. the direction not to leave one's place of residence or stay or a certain area without the permission of the judge or the prosecuting authority,
3. the direction not to leave one's private premises except under the supervision of a designated person,
4. the provision of security by the accused or another person.

(2) The judge may also suspend enforcement of a warrant of arrest which is justified on account of the risk of suppression of evidence if less severe measures sufficiently give rise to the expectation that they will considerably reduce the risk of the suppression of evidence. In particular, a direction not to have contact with co-accused persons, witnesses or experts may be considered.

(3) The judge may suspend enforcement of a warrant of arrest issued in accordance with section 112a if there are sufficient grounds to assume that the accused will comply with certain directions and that the purpose of detention will be fulfilled thereby.

(4) In the cases under subsections (1) to (3), the judge shall order enforcement of the warrant of arrest if

1. the accused grossly contravenes the duties and restrictions imposed upon him,
2. the accused makes preparations for flight, remains absent without sufficient excuse upon proper summons to appear or shows in any other manner that the trust placed in him was not justified or
3. new circumstances have arisen which necessitate the arrest.

112a ซึ่งถ้าหากภายหลังปรากฏว่าผู้ถูกกล่าวหาฝ่าฝืนหรือเตรียมการหลบหนี หรือมีเหตุใหม่เกิดขึ้น ศาลก็สามารถกลับมาบังคับตามหมายจับได้

นอกจากนี้ ในมาตรา 117 (1) ระบุว่าผู้ที่ต้องหาถูกควบคุมตัวอยู่ยังสามารถยื่นคำร้องขอให้เพิกถอนหมายจับ หรือให้ทบทวนการถูกระงับการพักใช้หมายจับต่อศาลได้ตลอดเวลา โดยศาลจะเริ่มสืบสวนสอบสวนแล้วพิจารณาคำสั่งใหม่ในเรื่องของการกักขังก่อนพิจารณาคดี⁶²

3.2.3 ญี่ปุ่น

กฎหมายญี่ปุ่นใช้เป็นระบบประมวลกฎหมาย (Civil Law) มีรัฐธรรมนูญใช้ครั้งแรกในสมัยเมจิตอนต้น โดยนำรูปแบบของกฎหมายมาจากประเทศเยอรมันและฝรั่งเศส ซึ่งเป็นระบบกฎหมายภาคพื้นยุโรปมาใช้ปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมและมีกระบวนการพิจารณาความอาญาที่เป็นระบบเป็นสากลมากขึ้น และต่อมาได้มีการให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพของบุคคลมากขึ้น โดยรัฐธรรมนูญ ปี ค.ศ. 1889 ได้บัญญัติว่า “บุคคลต้องไม่ถูกจับกุม ควบคุม กักขัง พิจารณาลงโทษ โดยปราศจากมูลข้ออ้างทางกฎหมาย”⁶³ ต่อมาหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นแพ้สงครามและอยู่ภายใต้การยึดครองของสหรัฐอเมริกา จึงได้รับอิทธิพลจากกฎหมายของอเมริกาและอังกฤษ จนได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. 1947 ที่ใช้อยู่ปัจจุบัน และมีการปกครองที่ยึดมั่นใช้หลักนิติธรรมให้การดำเนินคดีอาญาเป็นไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ค.ศ. 1948

3.2.3.1 หลักเกณฑ์การออกหมายจับ

การออกหมายจับในประเทศญี่ปุ่นจะอาศัยประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเป็นหลัก โดยในมาตรา 199 หมายนั้นต้องออกโดยผู้พิพากษาเท่านั้น โดยผู้มีอำนาจยื่นคำร้องขอให้ศาลออกหมายจับได้ จะต้องเป็นพนักงานอัยการ ผู้ช่วยพนักงานอัยการ หรือตำรวจที่มี

⁶² The German Code of Criminal Procedure. Section 117. [Review of detention]

(1) As long as the accused is in remand detention, he may at any time apply for a court hearing as to whether the warrant of arrest is to be revoked or its enforcement suspended in accordance with section 116 (review of detention).

(3) The judge may order specific investigations which may be important for the subsequent decision concerning continuation of remand detention, and he may conduct a further review after completion of such investigations.

⁶³ ศศิวิมล เสมอใจ. (2552). *การบังคับใช้กฎหมายในเรื่องการออกหมายจับโดยศาล*. วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. หน้า 55.

ยศสูงกว่าสารวัตรตำรวจ หรือเรียกได้ว่าต้องเป็นหัวหน้าตำรวจระดับ 6 ถึง ระดับสูงสุด นับจาก 1 – 11 ลำดับ และยังกำหนดหลักเกณฑ์การออกหมายจับและการจับไว้ ดังนี้⁶⁴

199 (1) การจะจับกุมผู้ต้องหาต้องกระทำโดยใช้หมายจับที่ออกให้ล่วงหน้า โดยผู้พิพากษา เมื่อมีเหตุผลเพียงพอที่จะสงสัยว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิดสามารถทำได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม สำหรับความผิดที่มีโทษปรับไม่เกิน 300,000 เยน (ประมาณ 79,093.53 บาท) จะออกหมายจับได้เฉพาะเมื่อผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาพบเจ้าพนักงานทำหมายเรียกเพื่อทำการสอบสวนตามการร้องขอให้ปรากฏตัวตามบทบัญญัติแห่งมาตรา 198 (1) โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร

199 (2) หากศาลเห็นว่ามีความอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด ให้ศาลออกหมายจับตามคำร้องขอของพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจตุลาการ แต่อย่างไรก็ตามศาลอาจไม่ออกหมายจับ หากศาลเห็นว่าไม่จำเป็นต้องจับกุมผู้ต้องหา

199 (3) ในการขอหมายจับตาม (1) พนักงานอัยการหรือตำรวจตุลาการต้องแจ้งให้ศาลทราบถึงคำขอหรือการออกหมายจับที่เคยมีมาก่อนสำหรับตัวผู้ต้องหาคนเดียวกันในความผิดเดียวกันนี้⁶⁵

⁶⁴ Japanese Law Translation. (2019). *Code of Criminal Procedure*. (Online). Available : <https://www.japaneselawtranslation.go.jp/en/laws/view/3739>. [2022, April 30].

⁶⁵ The Japanese Code of Criminal Procedure. Article 199

(1) When there exists sufficient probable cause to suspect that an offense has been committed by a suspect, a public prosecutor, public prosecutor's assistant officer or judicial police official may arrest said person upon an arrest warrant being issued in advance by a judge; provided however, that with regard to offenses punishable with a fine of not more than 300,000 yen (20,000 yen for the time being for offenses other than those under the Penal Code, the Act on Punishment of Physical Violence and Others and the Act on Penal Provisions related to Economic Activities), penal detention or a petty fine, the suspect may only be arrested if the suspect has no fixed dwelling or if said suspect fails, without a justifiable reason, to make the appearance provided for in the preceding Article.

(2) If a judge deems that there exists sufficient probable cause to suspect that the suspect has committed an offense, said judge issues the arrest warrant set forth in the preceding paragraph, upon the request of a public prosecutor or a judicial police officer (in the case of a judicial police officer who is a police official, only a person designated by the National Public Safety Commission or the Prefectural Public Safety Commission and who ranks as equal to or above chief inspector; the same applies hereinafter in this Article);

โดยที่การขอหมายจับในระบบกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น มิใช่มีลักษณะเป็นหนังสือบังคับหรือบงการ แต่เป็นใบขออนุญาตทำการจับกุมผู้ต้องหา ดังนั้น แม้เจ้าหน้าที่ตำรวจจะได้หมายจับมาเป็นใบอนุญาตจับแล้วก็ตาม เจ้าหน้าที่ตำรวจก็ยังสามารถใช้ดุลพินิจที่จะจับหรือไม่จับผู้ต้องหาตามหมายก็ได้ โดยพิจารณาองค์ประกอบกฎหมาย พฤติการณ์แห่งคดี สภาพแวดล้อมตัวผู้ต้องหา และปัจจัยอื่นๆ ประกอบ⁶⁶ และในการกักขังผู้ถูกกล่าวหา ศาลต้องอาศัยเหตุตามมาตรา 60 (1) ซึ่งแตกต่างหากจากเหตุแห่งการออกหมายจับ กล่าวคือ หากมีเหตุอันควรสงสัยว่าได้กระทำความผิดและมีเหตุประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งต่อไปนี้⁶⁷

- 1) ผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง
- 2) มีเหตุน่าสงสัยว่าอาจกระทำการปกปิด หรือทำลายพยานหลักฐาน
- 3) มีการหลบหนีไป หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าจะหลบหนี

provided however, that this does not apply if the judge deems that it is clearly not necessary to arrest the suspect.

(3) When asking for the arrest warrant set forth in paragraph (1), a public prosecutor or judicial police officer must inform the court of all requests or issuances of arrest warrants, if any, that have previously been made against the same suspect for the same offense.

⁶⁶ ศศิวิมล เสมอใจ. อ้างแล้วเชิงจรดที่ 63. หน้า 58.

⁶⁷ The Japanese Code of Criminal Procedure. Article 60

(1) The court may detain the accused when there is probable cause to suspect that the accused has committed a crime and when:

- (i) the accused has no fixed residence;
- (ii) there is probable cause to suspect that the accused may conceal or destroy evidence;
- (iii) the accused has fled or there is probable cause to suspect that the accused may flee.

(2) The period of detention is two months from the date of institution of prosecution. When it is especially necessary to continue the detention, the period may be extended for additional one-month periods by a ruling with a specific reason,; provided however, that the extension is only allowed once, except as otherwise prescribed in Article 89, item (i), (iii), (iv) or (vi).

(3) With regard to cases which are punished with a fine of not more than 300,000 yen (with regard to crimes other than those under the Penal Code, the Act on Punishment of Physical Violence and Others (Act No. 60 of 1925), and the Act on Penal Provisions related to Economic Activities (Act No. 4 of 1944), 20,000 yen for the time being), penal detention or a petty fine, the provisions of paragraph (1) of this Article apply only when the accused has no fixed residence.

และสำหรับคดีที่มีโทษปรับไม่เกิน 300,000 เยน (ประมาณ 79,093.53 บาท) จะกักขังได้เฉพาะเหตุไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเท่านั้น ตามมาตรา 60 (3)

ดังนั้น แม้จะมีเหตุในการออกหมายจับ แต่ก็มีใช้ว่าจับมาแล้วจะกักขังได้ทุกกรณี ต้องพิจารณาเหตุดังกล่าวประกอบด้วย

3.2.3.2 การออกหมายเรียก

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของญี่ปุ่นมิได้กำหนดวิธีการส่งหมายเรียกไว้เป็นการเฉพาะ มีเพียงบทบัญญัติเกี่ยวกับการออกหมายเรียกอยู่ในมาตรา 57 กล่าวคือ ศาลออกหมายเรียกจำเลยได้โดยให้ระยะเวลาตามสมควร และศาลสามารถกักขังจำเลยได้ด้วยเหตุที่ไม่มาตามหมายเรียก และในมาตรา 62 ได้กำหนดไว้ว่าการเรียกบุคคลใด ต้องดำเนินการด้วยการออกหมายเรียกเท่านั้น⁶⁸

3.2.3.3 การเพิกถอนหมายจับ

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศญี่ปุ่นมิได้มีบทบัญญัติให้เพิกถอนหมายจับได้ แต่มีบทบัญญัติให้สามารถเพิกถอนการกักขังได้ ตามมาตรา 87 (1)⁶⁹ โดยเป็นการเปิดโอกาสให้พนักงานอัยการ ผู้ถูกกล่าวหาที่ถูกคุมขัง ทนายผู้ถูกกล่าวหา ตัวแทนทางกฎหมาย ภัณฑารักษ์ คู่สมรส ญาติสายตรง หรือพี่น้อง ร้องขอต่อศาลให้วินิจฉัยเพิกถอนการคุมขังได้ในกรณี que เห็นว่าเหตุหรือความจำเป็นในการกักขังไม่มีอยู่อีกต่อไปแล้ว เพื่อให้ศาลสั่งเพิกถอนการคุมขัง

3.2.4 สาธารณรัฐเกาหลี

ระบบกฎหมายของประเทศเกาหลี เป็นระบบกฎหมายลายลักษณ์อักษร (Civil Law) ที่ได้จัดทำกฎหมายในรูปแบบของประมวลกฎหมายต่างๆ อันเป็นการรวบรวมกฎหมายในเรื่องเดียวกันเข้าไว้ด้วยกัน จัดทำเป็นหมวดหมู่ และมีระบบการบังคับใช้ที่อ้างอิงกันได้ นับว่าเป็นระบบกฎหมายที่สามารถบังคับใช้ได้สะดวก และสามารถทำความเข้าใจได้เป็นอย่างดี และมีประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ประกาศใช้ครั้งแรกเมื่อวันที่ 23 กันยายน ค.ศ. 1954 โดยรูปแบบและหลักการยังคงลักษณะของกฎหมายภาคพื้นยุโรป แต่ก็มีการนำเอาหลักเกณฑ์ที่ดีบางประการของกฎหมาย

⁶⁸ The Japanese Code of Criminal Procedure. Article 57 The court may, setting the reasonable period of suspension prescribed in the Rules of Court, summon the accused. Article 62 The summons, subpoena or detention of the accused must be executed with the issuance of a summons, subpoena or detention warrant.

⁶⁹ The Japanese Code of Criminal Procedure. Article 87 (1) When the grounds for or necessity of detention no longer exist, the court must, upon the request of a public prosecutor, the accused under detention, the defense counsel of the accused, legal representative, curator, spouse, lineal relative or sibling or ex officio, make a ruling to rescind the detention.

แองโกลอเมริกันมาบรรจรวมไว้ด้วย โดยเฉพาะในเรื่องของการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน⁷⁰

3.2.4.1 หลักเกณฑ์การออกหมายจับ

โดยหลักแล้วกฎหมายเกาหลีจะใช้หลักการสอบสวนผู้ต้องหาโดยไม่มีการควบคุมตัว ตามมาตรา 198 ซึ่งพนักงานอัยการ ตำรวจตุลาการ และบุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวนในงานต้องเคารพสิทธิมนุษยชนของผู้ต้องหาหรือบุคคลอื่น⁷¹ รักษาความลับที่ได้รับในระหว่างการสอบสวนอย่างเคร่งครัด และป้องกันการแทรกแซงใดๆ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเกาหลี มาตรา 200 ได้ให้อำนาจพนักงานอัยการหรือเจ้าหน้าที่ตำรวจฝ่ายตุลาการร้องขอให้ผู้ต้องหามาพบและให้การได้ เมื่อจำเป็นต้องทำการสอบสวน และมาตรา 200 – 2 ได้วางหลักเกณฑ์การขอหมายจับไว้ คือ เมื่อมีเหตุอันควรสงสัยว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด พนักงานอัยการอาจร้องขอต่อศาลให้ออกหมายจับได้เลย เว้นแต่คดีที่มีอัตราโทษปรับไม่เกิน 500,000 วอน (ประมาณ 13,610.23 บาท) กักขังหรือปรับเล็กน้อย จะต้องอาศัยเหตุไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือเหตุที่ไม่ปฏิบัติตามคำขอให้เข้าร่วมการสอบสวนตามมาตรา 200 โดยไม่มีเหตุอันสมควร และเมื่อจับมาแล้วจะทำการควบคุมตัวได้เพียง 48 ชั่วโมง เท่านั้น⁷² โดยหากจะทำการกักขังต่อไปจะต้องไปดำเนินการร้องขอให้ศาลออกหมายขังเพื่อกักขังต่อไปตามมาตรา 201

⁷⁰ สุธีร์ สุภนิตย์. (2530). *ระบบกฎหมายของเกาหลี*. (ออนไลน์). เข้าถึงได้จาก : <https://www.tci-thaijo.org/index.php/easttu/article/viewFile/51345/42514>. [2565, 1 พฤษภาคม].

⁷¹ Republic of Korea : Penal Procedure Code. Article 198 (Matters to be Observed)

(1) In principle, an investigation into a suspect shall be conducted without putting him under detention.

(2) Each public prosecutor, judicial police official, and other person whose duties are involved in investigation shall respect the human rights of each suspect or any other person, keep the secret known to him in the course of investigation, and shall refrain from hindering the investigation.

⁷² Republic of Korea : Penal Procedure Code. Article 200-2 (Arrest with Warrant)

(1) Where a probable reason exists to suspect that a criminal suspect has committed a crime, and he/she refuses or is likely to refuse the request of appearance under Article 200 without good cause, a prosecutor may arrest the criminal suspect with an arrest warrant issued by a judge of the competent district court upon request of the prosecutor, and a senior judicial police officer may arrest the criminal suspect with an arrest warrant issued by a judge of the competent district court upon request of the prosecutor who is requested for the warrant by the judicial police officers: Provided, That with regard to cases punishable with a fine of a

มาตรา 201 เป็นการร้องขอให้ศาลออกหมายจับ โดยจะต้องอาศัยเหตุอันควร สงสัยว่าผู้ต้องหาจะได้กระทำความผิด และมีเหตุในการกักขังตามมาตรา 70 (1) แต่สำหรับคดีที่มี โทษปรับไม่เกิน 500,000 วอน (ประมาณ 13,610.23 บาท) กักขังหรือปรับเล็กน้อย จะออกหมาย กักขังได้เฉพาะมีเหตุที่ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่งเท่านั้น⁷³

ซึ่งตามมาตรา 70 (1) ศาลอาจกักขังผู้ต้องสงสัยว่าได้กระทำความผิดในเหตุใดเหตุ หนึ่งดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง
- 2) มีเหตุอันควรสงสัยว่าจะไปทำลายพยานหลักฐาน

maximum amount not exceeding 500,000 won, misdemeanor imprisonment, or a minor fine, such arrest shall be effected only where the criminal suspect has no fixed dwelling or refuses the request of appearance under Article 200 without good cause.

(2) Where a judge of a district court who receives the request under paragraph (1) deems that the request has a good reason, he/she shall issue an arrest warrant: Provided, That this shall not apply where it is deemed not obviously necessary to arrest the suspect.

(3) When a judge of the district court who receives the request under paragraph (1) does not issue an arrest warrant, he/she shall state the gist and reasons therefor in the request, sign and seal the request, and return the request to the prosecutor who has made the request.

(4) Where a prosecutor makes the request under paragraph (1), if he/she has before requested or received an arrest warrant of the same criminal suspect on the same criminal facts, he/she shall enter the gist and reasons for the second request for the arrest warrant.

(5) Where an arrested criminal suspect is to be detained, a warrant of detention shall be requested pursuant to Article 201, and if such request for the warrant of detention is not made within 48 hours from the time of arrest, the criminal suspect shall be released.

⁷³ Republic of Korea : Penal Procedure Code. Article 201 (Detention)

(1) Where a probable reason exists to suspect that a criminal suspect has committed a crime and if he/she falls under any subparagraph of Article 70 (1), a prosecutor may detain the criminal suspect for detention with a warrant of detention issued by a judge of the competent district court upon request of the prosecutor, and the senior judicial police officers may arrest the criminal suspect with a warrant of detention issued by a judge of the competent judge upon request of a prosecutor who is requested for the warrant by the judicial police officers: Provided, That with regard to offenses punishable with a fine not exceeding 500,000 won, misdemeanor imprisonment, or a minor fine, such arrest shall be effected only where the criminal suspect has no fixed dwelling.

3) เมื่อหลบหนีหรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี

ทั้งนี้ ในการตรวจสอบสาเหตุของการกักขังตามมาตรา 70 (1) นั้นศาลต้องพิจารณาถึงความร้ายแรงของอาชญากรรม ความเสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรมซ้ำ ความเสียหายที่คาดว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เสียหาย และพยานสำคัญด้วย⁷⁴

3.2.4.2 การออกหมายเรียก

การออกหมายเรียกของเกาหลีใต้ไม่มีการบัญญัติวิธีส่งหมายเรียกผู้ต้องหาในชั้นตำรวจไว้โดยเฉพาะ มีเพียงแต่วิธีการเรียกให้พยานมาศาลตามมาตรา 150 – 2 (1) ว่าให้เรียกโดยการส่งหมายเรียก หรือเรียกทางโทรศัพท์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E - mail) หรือวิธีอื่นใดตามที่เห็นสมควรก็ได้⁷⁵ และมาตรา 61 ได้บัญญัติวิธีการส่งเอกสารต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ศาลว่าให้สามารถส่งทางไปรษณีย์ตอบรับได้ หรือจะส่งโดยวิธีการอื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้ และให้ถือว่าการส่งเอกสารทางไปรษณีย์ถือว่าเป็นการส่งโดยชอบแล้ว⁷⁶ แต่ในทางปฏิบัติการส่งหมายเรียกของ

⁷⁴ Republic of Korea : Penal Procedure Code. Article 70 (Grounds for Detention)

(1) The court may detain the criminal defendant when a probable cause exists to suspect that he/she has committed a crime and falls under any of the following:

1. When he/she has no fixed dwelling;
2. When there are reasonable grounds enough to suspect that he/she may destroy evidence;
3. When he/she flees or there are reasonable grounds enough to suspect that he/she may flee.

(2) Every court shall take into consideration the seriousness of a crime, risk of repetition of the crime, anticipated harm to the victim, important witnesses, or such, in examining grounds for detention under paragraph (1).

(3) With regard to a case punishable with a fine of a maximum amount not exceeding 500,000 won, misdemeanor imprisonment, or a minor fine, the criminal defendant shall not be subject to detention, except as provided in paragraph (1) 1.

⁷⁵ Republic of Korea : Penal Procedure Code. Article 150-2 (Summon for Witness)

(1) A court shall summon a person as a witness by serving a subpoena, communicating by telephone, electronic mail, or any other reasonable means. [This Article Newly Inserted by Act No. 8496, Jun. 1, 2007]

⁷⁶ Republic of Korea : Penal Procedure Code. Article 61 (Service by Mail)

(1) In cases where a person who is required to report the residence or business office or the appointment of a receiver fails to do so, documents may be served by mail by the court official or by any other suitable method. <Amended by Act No. 8496, Jun. 1, 2007>

(2) In cases where the document is served by mail, it shall be considered as served when the document is delivered.

เจ้าหน้าที่ตำรวจนั้น หากเจ้าหน้าที่ตำรวจมีหลักฐานพอที่จะเชื่อได้ว่าผู้ต้องหาได้กระทำความผิด เจ้าหน้าที่ตำรวจจะมีหมายเรียกมาหาผู้ต้องหาเพื่อขอให้เข้าร่วมการสอบสวนตามมาตรา 200 ซึ่งจะมีการใช้วิธีโทรศัพท์มาแจ้ง การส่งข้อความ (SMS) ทางโทรศัพท์ หรือส่งหมายเรียกมาทางไปรษณีย์ หากไม่รับโทรศัพท์ของตำรวจ หรือสัญญาว่าจะไปพบ แต่สุดท้ายก็ไม่ไป เป็นจำนวน 3 ครั้ง โดยไม่มีเหตุผลอันสมควร ทางเจ้าหน้าที่ตำรวจก็จะไปขอให้พนักงานอัยการดำเนินการออกหมายจับ⁷⁷ และพนักงานอัยการก็จะไปขออนุญาตจากศาลให้ออกหมายจับผู้ต้องหา และศาลมักจะออกหมายจับให้ ซึ่งหมายจับนั้นมีเวลาให้ควบคุมตัวผู้ต้องหาเพียง 48 ชั่วโมง ดังนั้น เจ้าหน้าที่ตำรวจ และพนักงานอัยการจะต้องยื่นคำร้องให้ศาลออกหมายกักขังภายใน 48 ชั่วโมง และผู้ต้องหานั้นจะถูกกักขังนานสูงสุด 7 เดือน

3.2.4.3 การเพิกถอนหมายจับ

กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของเกาหลีใต้ได้มีการบัญญัติในเรื่องของการเพิกถอนหมายจับไว้ มีเพียงการเพิกถอนการกักขังโดยเมื่อพนักงานอัยการ ผู้ต้องหา ทนายผู้ต้องหา ตัวแทนทางกฎหมาย คู่สมรส ญาติสายตรง หรือพี่น้อง ร้องขอต่อศาลให้ศาลเพิกถอนการกักขัง ตามมาตรา 93 ซึ่งการยกเลิกการกักขังนั้น สามารถกระทำได้ในกรณีที่ไม่มีเหตุผลที่จะกักขังผู้ต้องหาอีกต่อไป⁷⁸ หรือเหตุผลนั้นได้สูญหายไปแล้ว

3.2.5 สาธารณรัฐสิงคโปร์

สิงคโปร์ใช้ระบบกฎหมายแบบอังกฤษ คือ ระบบกฎหมายจารีตประเพณี (Common Law) เป็นระบบศาลเดี่ยว ภายใต้แนวคิดหลักกฎหมายธรรมชาติ ซึ่งมีทัศนคติว่าบุคคลทุกคนควรเสมอภาคกันตามกฎหมาย จึงต้องอยู่ในบังคับหลักกฎหมายเดียวกันและควรขึ้นศาลเดียวกัน เมื่อมีกรณีพิพาทจึงต้องขึ้นศาลยุติธรรมเท่านั้น⁷⁹ กฎหมายของสิงคโปร์จึงประกอบไปด้วยกฎหมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร และกฎหมายที่ไม่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น คติบรรพัตฐาน และจารีตประเพณี

⁷⁷ Law Firm : SUHO. (2018). *When receiving notice of summons from the police*. (Online). Available : https://m.blog.naver.com/jerry8382/221310797994?fbclid=IwARInqAU27SchK_GVyAAWKj-f0B96YJQ3GzGTPzoeLEYGSoWoKnNncfpgDds. [2022, June 19].

⁷⁸ Republic of Korea : Penal Procedure Code. Article 93. (Rescission of Detention)

When the grounds for detention have ceased to exist, the court shall, upon request of a public prosecutor, the defendant or his defense counsel or persons specified in Article 30 (2), or ex officio, rescind the detention, by means of a ruling.

⁷⁹ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.). (2558). *ระบบบริหารราชการของสาธารณรัฐสิงคโปร์*. กรุงเทพฯ: กรณการพิมพ์. หน้า 32.

3.2.5.1 หลักเกณฑ์การออกหมายจับ

กระบวนการสอบสวนของตำรวจในสิงคโปร์นั้นค่อนข้างแตกต่างจากประเทศที่ยกตัวอย่างมาข้างต้น เนื่องจากเจ้าหน้าที่ตำรวจของสิงคโปร์จะทำการรวบรวมหลักฐานจากการแจ้งความร้องทุกข์เสร็จแล้ว เมื่อพิจารณาหลักฐานแล้วปรากฏว่าน่าจะกระทำความผิดอาญา ก็สามารถจับกุมได้ทันทีโดยไม่ต้องมีหมายจับ เว้นแต่ความผิดนั้นเป็นความผิดที่ไม่สามารถจับกุมโดยไม่มีหมายจับได้ ซึ่งหลักๆ แล้วต้องไปพิจารณาตามตารางประมวลกฎหมายอาญา⁸⁰ ซึ่งจะกำหนดฐานความผิดไว้ว่าความผิดใดบ้างที่สามารถจับได้โดยไม่ต้องมีหมายจับ เช่น⁸¹ ความผิดฐานการชุมนุมที่ผิดกฎหมายหรือการจลาจล, แอบอ้างเป็นข้าราชการ, ชัดขวางข้าราชการในหน้าที่ หรือข่มขู่ข้าราชการ, การทะเลาะวิวาทในที่สาธารณะ, เหน้ำในบ่อหรืออ่างเก็บน้ำสาธารณะ, ขับรถโดยประมาท, การกระทำที่ลามกอนาจารในที่สาธารณะ, ข่มขืน, การโจรกรรม, บุกรุก, ลวนลามอนาจาร, การกระทำหรือความพยายามที่เป็นสาเหตุหรืออาจทำให้เสียชีวิตได้รวมถึงการฆ่าตัวตาย เป็นต้น นอกจากนี้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 64 (1) และมาตรา 65 ยังได้บัญญัติกรณีที่สามารถจับโดยไม่มีหมายจับได้อีก เช่น ครอบครองทรัพย์สินที่ถูกลักมา หรือนำส่งสัสว่าจะได้มาจากการกระทำความผิด, ชัดขวางการปฏิบัติหน้าที่ของตำรวจ, หนีการเกณฑ์ทหาร, อาจกำลังกระทำความผิด, ยักยอก, น้อ โกง, ก่อความไม่สงบเรียบร้อยต่อหน้าเจ้าหน้าที่ตำรวจ, ปกปิดชื่อและที่อยู่เมื่อถูกถาม ทั้งนี้ หากเป็นความผิดตามกฎหมายอื่น ความผิดที่จับได้โดยจะมีอัตราโทษประหารชีวิต หรือจำคุกตั้งแต่ 3 ปี ขึ้นไป หากเป็นความผิดที่มีโทษจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือโทษปรับ จะจับไม่ได้ โดยเมื่อจับมาแล้วจะควบคุมตัวได้เพียง 48 ชั่วโมงเท่านั้น

ส่วนกรณีเหตุที่ศาลจะออกหมายจับบุคคลใดนั้น ศาลจะอาศัยเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้ คือ ประการแรก บุคคลนั้นน่าจะได้กระทำความผิดอาญาในฐานความผิดที่จับไม่ได้ (ความผิดที่จับโดยไม่มีหมายจับไม่ได้) และประการที่สอง ไม่ชำระค่าปรับภายในเวลาที่กำหนด เช่น ความผิดตามกฎหมายจราจร ซึ่งหากถึงกำหนดชำระแล้ว ศาลจะมีหมายเรียกมาให้ไปปรากฏตัว

⁸⁰ Singapore Government Agency Website. (2022). *TABULAR STATEMENT OF OFFENCES UNDER THE PENAL CODE 1871*. (Online). Available : <https://sso.agc.gov.sg/Act/CPC2010?ProvIds=Sc1-#Sc1->. [2022, June 19].

⁸¹ SINGAPORE LEGAL ADVICE. (2019). *Arrestable and Non-Arrestable Offences in Singapore*. (Online). Available : <https://singaporelegaladvice.com/law-articles/arrestable-or-not-seizable-and-non-seizable-offences-in-singapore/>. [2022, June 19].

ต่อหน้าศาลเพื่อชำระค่าปรับ หากขัดขึ้นหมายเรียก ย่อมเป็นเหตุให้ศาลออกหมายจับได้⁸² ตามพระราชบัญญัติจราจรทางบก พ.ศ.2504 (แก้ไขล่าสุด 22 พ.ค. 65) มาตรา 133 (5)⁸³

ซึ่งหมายจับที่ออกตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญานั้น ศาลอาจกำหนดเงื่อนไขพิเศษ โดยการสลักหลังหมายจับว่าถ้าบุคคลตามหมายจับให้ประกันเพียงพอสำหรับการสัญญาว่าจะไปพบศาลในนัดหน้า เพื่อให้เจ้าพนักงานที่จัดการตามหมาย ปล่อยบุคคลตามหมายจับไป โดยมีต้องควบคุมตัว พร้อมกับยึดหลักประกันนั้นไว้และส่งมอบต่อศาล⁸⁴ ทั้งนี้ หากเป็นการจับตามหมายธรรมดา ไม่ใช่กรณีหมายจับที่ให้ประกันได้ ผู้จับจะต้องรับนำตัวผู้ถูกจับไปศาลทันทีโดยมิชักช้า⁸⁵

⁸² SINGAPORE LEGAL ADVICE. (2020). *Arrest Warrant Issued Against You in Singapore: What to Do*. (Online). Available : <https://singaporelegaladvice.com/law-articles/warrant-of-arrest-issued-against-singapore/>. [2022, June 19].

⁸³ Road Traffic Act 1961. Section 133. [Traffic ticket notice]

(5) If a person, upon whom the notice has been served in the manner provided by section 131A, fails to appear before a court in person or by counsel in accordance therewith, the court may, if satisfied that the notice was duly served, issue a warrant for the arrest of the person unless in the case of an offence which may be compounded that person has before that date been permitted to compound the offence.

⁸⁴ Criminal Procedure Code of Singapore. Section 72. [Court may endorse on warrant security to be taken]

(1) A court issuing an arrest warrant may direct by endorsement on the warrant that, if the person subject to the arrest warrant executes a bond with sufficient sureties for the person's attendance at the next sitting of the court after the day of arrest and at every subsequent sitting until the court directs otherwise, then the person to whom the warrant is directed must take such security and release the person subject to the arrest warrant from custody.

(2) The endorsement must state —

(a) the number of sureties; and

(b) the amount that the sureties and the person subject to the arrest warrant are respectively bound.

(3) When security is taken under this section, the person to whom the warrant is directed must, when required, send the bond to the court.

⁸⁵ Criminal Procedure Code of Singapore. Section 74. [Arrested person to be brought before court without delay] Subject to section 72, the police officer or other person executing an arrest warrant must bring the arrested person to the court before which the police officer or other person is required by law to produce the arrested person without unnecessary delay.

3.2.5.2 การออกหมายเรียก

การออกหมายเรียกนั้นตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 115 ได้บัญญัติ⁸⁶ ให้ศาลสามารถออกหมายเรียกให้ผู้ถูกกล่าวหาไปขึ้นศาลได้ โดยใช้วิธีการส่งหมายตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 116 และในกรณีที่เจ้าหน้าที่ตำรวจที่มียศสารวัตรขึ้นไปมีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าบุคคลใดน่าจะได้กระทำความผิด จะต้องส่งคำบอกกล่าวไปยังบุคคลนั้นโดยกำหนดให้บุคคลนั้นไปศาล⁸⁷ ซึ่งการส่งคำบอกกล่าวให้แก่ผู้ถูกกล่าวหาจะต้องส่งด้วยวิธีเดียวกันกับการส่งหมายเรียกของศาล จึงต้องมาพิจารณาหลักเกณฑ์การส่งหมายตามมาตรา 116 กล่าวคือ⁸⁸

⁸⁶ Criminal Procedure Code of Singapore. Section 115. [Form and validity of summons, etc.]

(1) A summons to appear issued by a court under this Code must be in writing, bearing the seal of the court and signed by a Magistrate or District Judge (as the case may be), or in the case of the General Division of the High Court, by a Judge or by the Registrar of the Supreme Court.

⁸⁷ Criminal Procedure Code of Singapore. Section 110 [Notice to attend court]

(1) Where a police officer of or above the rank of inspector has reasonable grounds for believing that a person has committed an offence, the police officer may immediately serve upon the person a prescribed notice, requiring that person to attend at the court described, and at the time and on the date specified in the notice.

(2) A duplicate of the notice must be prepared by the police officer issuing the notice and, if so required by a court, produced to the court.

(3) The notice may be served on the person alleged to have committed the offence in the same manner as the service of a summons under section 116.

⁸⁸ Criminal Procedure Code of Singapore. Section 116 [Service of summons]

(1) A summons issued against a person must, as far as is reasonably practicable, be served in accordance with the mode of service mentioned in section 3 (1) (a).

(2) A summons issued against a body corporate or a limited liability partnership must, as far as is reasonably practicable, be served in accordance with the mode of service mentioned in section 3 (1) (g) (i) and if service cannot be effected by that mode, the summons may be served by sending it by registered post addressed to the body corporate or limited liability partnership at the registered office or principal place of business of the body corporate or limited liability partnership.

(3) A summons issued against a partnership other than a limited liability partnership must, as far as is reasonably practicable, be served in accordance with the mode of service mentioned in section 3 (1) (h) (i) and if service cannot be effected by that mode, the summons may be served by sending it by registered post addressed to the partnership at the registered office or principal place of business of the partnership.

การส่งหมายเรียกบุคคลต้องนำมาตรา 3 มาใช้บังคับโดยอนุโลม โดยมาตรา 3 ได้วางวิธีการไว้หลายวิธีการด้วยกัน ได้แก่⁸⁹ การส่งมอบเป็นการส่วนตัว, การส่งไปยังที่อยู่อาศัยครั้งล่าสุดของ

(4) A summons issued against an unincorporated association must, as far as is reasonably practicable, be served in accordance with the mode of service mentioned in section 3 (1) (i) (i) and if service cannot be effected by that mode, the summons may be served by sending it by registered post addressed to the unincorporated association at the address of the unincorporated association.

(5) Despite subsections (1) to (4), a summons may be served in any manner mentioned in section 3 (1) if any of the following persons (as the case may be) consents to such mode of service:

(a) The person on whom the summons is to be served;

(b) The director, manager or secretary or other similar officer of a body corporate or limited liability partnership on whom the summons is to be served;

(c) Any of the partners or the secretary or other similar officer of a partnership (other than a limited liability partnership) on whom the summons is to be served;

(d) The president, the secretary or any member of the committee of an unincorporated association (or any person holding a position analogous to that of the president, secretary or member of the committee) on whom the summons is to be served.

(6) Where a summons is issued against a person who cannot, by the exercise of due diligence, be found, the summons may be served by leaving a copy thereof for him or her with some adult member of his or her family or with his or her employee residing with him or her.

(7) Where a summons is issued against a person who cannot, by the exercise of due diligence, be found, and the summons cannot be effected in accordance with subsection (6), the serving officer must affix a copy of the summons to some conspicuous part of the place in which the person summoned ordinarily resides, and in such a case, the summons, if the court so directs before or after such affixing, is deemed to have been duly served.

⁸⁹ Criminal Procedure Code of Singapore. Section 3 [Service of notices, orders and documents]

(1) Subject to this section, any notice, order or document (other than a summons or a notice to attend court issued under this Code) required or permitted to be served on a person under this Code may be served on that person —

(a) by delivering it personally to that person;

(b) by addressing it to that person and delivering it at the last known residential address of that person to an adult person who is a member of his or her family;

ผู้ต้องหาโดยส่งให้แก่บุคคลในครอบครัว, ส่งไปยังที่ทำการงานครั้งสุดท้ายโดยมอบให้แก่พนักงานของผู้ต้องหานั้น หรือส่งไปยังสำนักงานทนายความของผู้ต้องหากรณีที่มีทนายความ, ส่งทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับถึงที่อยู่อาศัยครั้งสุดท้าย หรือที่ทำการงานครั้งสุดท้ายของผู้ต้องหา หรือส่งไปรษณีย์ถึงสำนักงานทนายความกรณีที่มีทนายความ, ส่งแฟกซ์ไปยังหมายเลขแฟกซ์ล่าสุดของผู้ต้องหา หรือส่งไปยังสำนักงานของตัวแทนผู้ต้องหา (ถ้ามี), ส่งทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ (E - mail) ที่ระบุโดยผู้ต้องหานั้น

นอกจากนี้ หากการส่งด้วยวิธีต่างๆ ไม่สามารถส่งได้โดยการไม่พบตัวบุคคล ผู้รับหมายและไม่พบบุคคลผู้อยู่อาศัยในบ้านหรือที่ทำการงาน ไม่มีผู้ใดรับหมายไว้แทน กฎหมายก็ได้กำหนดให้สามารถปิดหมายไว้ ณ สถานที่นั้น ในบริเวณที่เห็นได้ชัด ถือว่าเป็นการส่งหมายโดยชอบแล้ว

จะสังเกตเห็นได้ว่า กฎหมายของสิงคโปร์ได้กำหนดวิธีการส่งหมายไว้หลายรูปแบบด้วยกัน และเป็นการกำหนดอย่างชัดเจนรองรับทุกกรณี เพื่อให้หมายเรียกได้ถึงฝ่ายผู้ต้องหาหรือบุคคลที่ต้องรับหมายได้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง

3.2.5.3 การเพิกถอนหมายจับ

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 71 (2) ได้บัญญัติไว้คล้ายกับของไทยว่า “หมายจับยังคงมีผลใช้บังคับจนกว่าจะมีคำสั่งประหารชีวิตหรือศาลมีคำสั่งเพิก

(c) by addressing it to that person and delivering it at the last known business address of that person to that person’s employee or by addressing it to that person’s advocate (if any) and delivering it to the advocate at the advocate’s office;

(d) by sending it by registered post addressed to that person at that person’s last known residential or business address, or sending it by registered post addressed to that person’s advocate (if any) at the advocate’s office;

(e) by addressing it to that person and transmitting it by fax to that person’s last known fax number, or addressing it to that person’s advocate (if any) and transmitting it by fax to the advocate’s office fax number;

(ea) by addressing it to that person, and transmitting it to an electronic mail address specified by that person in accordance with subsection (4A);

(eb) by addressing it to that person’s advocate (if any), and transmitting it to an electronic mail address specified by the advocate in accordance with subsection (4B);

(f) by leaving it at that person’s last known residential or business address, if service cannot be effected under paragraphs (a) to (e).

ถอน”⁹⁰ โดยไม่ได้มีบัญญัติเหตุในการเพิกถอนหมายจับไว้เช่นเดียวกันกับประเทศไทย แต่ในทางปฏิบัตินั้นการเพิกถอนหมายจับ ถ้าเป็นกรณีศาลออกหมายจับเนื่องจากถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดทางอาญาต้องไปติดต่อขอยกเลิกที่หน่วยงานบังคับใช้หมายจับ แต่ถ้าเป็นกรณีที่ศาลออกหมายจับในความผิดที่ไม่ใช่ความผิดอาญา เช่น การไม่ยอมไปขึ้นศาล ย่อมขอเพิกถอนได้ตามช่องทางของแต่ละศาล และหากเป็นกรณีความผิดที่ถูกดำเนินคดีโดยหน่วยงานของรัฐ เช่น ความผิดเกี่ยวกับจราจรทางบกซึ่งศาลหมายเรียกให้ปรากฏตัวต่อหน้าศาลกลางคืน (Night Court) แล้วไม่ยอมไปพบศาลตามหมายเรียก ในการยกเลิกหมายจับต้องติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง และระบุเหตุที่ไม่ไปปรากฏตัวพร้อมเอกสารประกอบ จากนั้นหน่วยงานจะยื่นคำขอยกเลิกหมายจับต่อศาล แต่หากเป็นกรณีศาลแขวง สามารถยกเลิกหมายจับได้ด้วยการเขียนคำร้องต่อศาลโดยตรง หรือสมัครผ่านเว็บไซต์พอร์ทัล ICMS (<https://icms.statecourts.gov.sg/sop/>) ซึ่งต้องแสดงหลักฐานถึงเหตุผลว่าเหตุใดจึงไม่ได้ไปปรากฏตัวตามหมายเรียก เช่น ใบรับรองแพทย์ หากคำขอยกเลิกหมายจับศาลสำเร็จ จะมีการกำหนดวันนัดพิจารณาคดีใหม่ให้ทราบ แต่หากยกเลิกไม่สำเร็จ จะถูกขอให้มอบตัวกับหน่วยงานบังคับใช้กฎหมายที่เกี่ยวข้องแทน⁹¹

3.3 เปรียบเทียบมาตรการการควบคุมตัวผู้ต้องหาตามกฎหมายไทยและต่างประเทศ

เมื่อได้ศึกษากฎหมายของประเทศไทย สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเกาหลี และสาธารณรัฐสิงคโปร์แล้วพบว่า การออกหมายจับแต่ละประเทศมีหลักเกณฑ์แตกต่างกัน กล่าวคือ ในประเทศเยอรมันมีหลักเกณฑ์การออกหมายจับ ที่ต้องอาศัยเหตุในการออกหมายจับมาใช้ด้วยกัน โดยเหตุในการออกหมายจับจะใช้คำว่า “เหตุอันควรสงสัยอย่างยิ่ง” ว่าบุคคลใดกระทำความผิดอาญา และต้องมีมูลเหตุประกอบซึ่งเป็นเหตุในการกักขังว่า หลบหนี หรือมีเหตุอันควรเชื่อว่าจะหลบหนี หรือไปทำลายหลักฐาน ซึ่งทำให้เจ้าหน้าที่รวบรวมหลักฐานได้ยากขึ้น จึงจะออกหมายจับได้ นอกจากนี้ยังมีการบัญญัติฐานความผิดแยกไว้เป็นการเฉพาะว่าความผิดใดบ้างที่สามารถออกหมายจับได้ทันที โดยไม่ต้องอาศัยเหตุกักขังประกอบ

⁹⁰ Criminal Procedure Code of Singapore. Section 71. [Form of arrest warrant]

(2) The arrest warrant remains in force until it is executed, or cancelled by a court.

⁹¹ SINGAPORE LEGAL ADVICE. (2020). *Arrest Warrant Issued Against You in Singapore: What to Do*. (Online). Available : <https://singaporelegaladvice.com/law-articles/warrant-of-arrest-issued-against-singapore/>. [2022, June 19].

ในประเทศญี่ปุ่นกับประเทศเกาหลีนั้นเพียงมีเหตุอันควรสงสัยสามารถออกหมายจับได้เลย แต่หากจะนำตัวผู้ต้องหาไปกักขังต้องพิจารณาเหตุแยกอีกครั้งหนึ่ง เพราะเหตุกักขังจะเป็นคนละเหตุกับการออกหมายจับ ซึ่งแตกต่างกับประเทศไทยและเยอรมันที่เหตุแห่งการออกหมายจับและหมายขังอาศัยเหตุเดียวกัน ส่วนประเทศสิงคโปร์จะใช้หลักการจับโดยไม่มีหมาย ซึ่งจะระบุฐานความผิดเลยว่าความผิดฐานใดบ้างที่จะจับได้เลย หากไม่มีระบุไว้ ถือเป็นเหตุให้ต้องไปร้องให้ศาลออกหมายจับให้จึงจะจับได้

ในประเด็นการออกหมายเรียกนั้น มีเพียงประเทศเกาหลีและสิงคโปร์เท่านั้นที่บัญญัติวิธีการหรือแนวทางการส่งหมายเรียกไว้โดยเฉพาะ ซึ่งพบว่ามีหลากหลายวิธีด้วยกัน และคล้ายคลึงกับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งของประเทศไทยที่บัญญัติให้ส่งหมายทางไปรษณีย์ได้ และปิดหมายได้กรณีที่ส่งแล้วไม่มีผู้ใดรับหมาย แต่ในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของไทยมิได้มีบัญญัติวิธีการส่งหมายเรียกทั้งชั้นศาลและเจ้าพนักงานตำรวจ

ส่วนการเพิกถอนหมายจับในแต่ละประเทศ ประเทศเยอรมันหมายจับจะถูกเพิกถอนเมื่อเงื่อนไขในการกักขังสิ้นสุดลง ประเทศญี่ปุ่นและเกาหลีไม่มีบัญญัติเรื่องการเพิกถอนหมายจับไว้ แต่ได้บัญญัติในเรื่องของการเพิกถอนการกักขังแทน ซึ่งให้สิทธิบุคคลที่เกี่ยวข้องร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนการกักขังในกรณีที่เห็นว่าไม่มีเหตุผลที่จะกักขังผู้ต้องหาอีกต่อไป ส่วนประเทศสิงคโปร์นั้นมีบทบัญญัติที่คล้ายกับประเทศไทย คือ หมายจับยังคงมีผลใช้บังคับจนกว่าจะมีคำสั่งประหารชีวิตหรือศาลมีคำสั่งเพิกถอน โดยไม่ได้ระบุเหตุแห่งการถอนว่าเหตุใดบ้าง แต่อย่างไรก็ดี จากการศึกษาพบว่าในทางปฏิบัติได้เปิดโอกาสให้มีการร้องขอให้เพิกถอนหมายจับและแสดงพยานหลักฐานในกรณีที่ไปพบศาลตามหมายเรียกจนเป็นเหตุให้ศาลออกหมายจับ โดยมีทั้งช่องทางร้องขอต่อศาลด้วยตัวเองเอง ร้องขอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือร้องขอผ่านเว็บไซต์ของศาล ซึ่งเมื่อเทียบกับประเทศไทยแล้ว ประเทศไทยเองก็ยังไม่มียกเว้นบทบัญญัติให้ร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนหมายจับหรือหมายขังได้ในกรณีที่เหตุแห่งการจับหรือการกักขังหมดไปแล้ว

ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการเปรียบเทียบความเหมือนหรือแตกต่างของแต่ละประเทศตามตารางหน้าถัดไป ดังนี้

ประเทศ ปัญหา	สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี	ญี่ปุ่น	สาธารณรัฐเกาหลี	สาธารณรัฐสิงคโปร์	ไทย
การออกหมายจับ	<p>1. มีเหตุอันควรสงสัยอย่าง ยิ่งว่าบุคคล ใดได้กระทำ ผิดอาญา</p> <p>2. มีมูลเหตุแห่งการจับกุม อย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้</p> <p>(เหตุกักขัง)</p> <ul style="list-style-type: none"> - ผู้ต้องหาหลบหนี - เสี่ยงหลบหนี - ทำลาย, ช่มชู้ พยาน, ให้ผู้อื่นทำ เช่นนั้น เป็นเหตุให้ รวบรวมหลักฐาน ยากขึ้น - เป็นความผิดที่ ระบุไว้ในมาตรา 112a (1) ข้อ 1 - น่าเชื่อว่าจะ 	<p>1. มีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใดกระทำผิด อาญา</p> <p><u>ข้อยกเว้น</u> คดีที่มีโทษ ปรับไม่เกิน 300,000 เยน (ประมาณ 79,093.53 บาท) ห้ามมิ ให้ออกหมายจับ เว้นแต่ ผู้ต้องหาไม่มีที่อยู่เป็น หลักแหล่ง หรือไม่มา พบเจ้าพนักงานตาม หมายเรียกเพื่อทำการ สอบสวน</p> <p><u>เหตุกักขัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีที่อยู่เป็นหลัก แหล่ง 	<p>1. มีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใดกระทำผิดอาญา ข้อยกเว้น คดีที่มีโทษปรับไม่ เกิน 500,000 วอน (ประมาณ 13,610.23 บาท) ห้ามมิให้ ออกหมายจับ เว้นแต่ผู้ต้องหา ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง หรือไม่มาพบเจ้าพนักงาน ตามคำขอให้เข้าร่วมการ สอบสวนโดยไม่มีเหตุอัน ควร</p> <p><u>เหตุกักขัง</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง - สงสัยว่าจะทำลายหลักฐาน - หลบหนี หรือมีเหตุอันควร เชื่อว่าจะหลบหนี 	<p>1. ไม่บัญญัติเหตุในการออก หมายจับไว้เป็นการเฉพาะ มี แต่เหตุในการจับโดยไม่ต้องมี หมายจับ กล่าวคือ เมื่อมีเหตุ อันควรสงสัยว่าบุคคลใด กระทำผิดอาญาตามฐาน ความผิดที่กำหนดไว้ สามารถ จับได้เลย</p> <p>2. ฐานความผิดอื่นๆ ที่ไม่ได้ ระบุให้จับได้โดยไม่มีหมาย หากมีเหตุอันควรสงสัยว่า บุคคลใดกระทำผิดอาญาใน ฐานความผิดนั้นๆ ต้องไปขอ หมายจับก่อน จึงจะจับได้ หรือ ฐานความผิดนอกเหนือจาก ประมวลกฎหมายอาญา เช่น</p>	<p>1. มีหลักฐานตามสมควรว่า บุคคลใดน่าจะกระทำผิด อาญา</p> <p>2. มีเหตุอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้</p> <ul style="list-style-type: none"> - ความผิดที่มีอัตราโทษ จำคุกอย่างสูงเกิน 3 ปี ขึ้น ไป - มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะ หลบหนี - มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะไป ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน - มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะไป ก่อเหตุอันตรายประการอื่น <p><u>บทสันนิษฐาน</u> ถ้าบุคคล นั้นไม่มีที่อยู่เป็นหลักแหล่ง</p>

ประเทศ ปัญหา	สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี	ญี่ปุ่น	สาธารณรัฐเกาหลี	สาธารณรัฐสิงคโปร์	ไทย
	<p>กระทำผิดซ้ำใน ความผิดที่ระบุไว้ ใน มาตรา 112a (1) ข้อ 2</p>	<p>- สงสัยว่าจะทำลาย หลักฐาน - หลบหนี หรือมีเหตุอัน ควรสงสัยว่าจะหลบหนี</p>	<p>+ ศาลต้องพิจารณาถึงความ ร้ายแรงของความผิด ความ เสี่ยงที่จะก่ออาชญากรรมซ้ำ ความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับ ผู้เสียหาย และพยานสำคัญ</p>	<p>ไม่มาพบศาลตามหมายเรียก ในคดีความผิดตาม พระราชบัญญัติจราจรทางบก เป็นต้น</p>	<p>ไม่มาตามหมายเรียกหรือ ตามนัด โดยไม่มีข้อแก้ตัว อันควร ให้สันนิษฐานว่า บุคคลนั้นจะหลบหนี</p>

ประเทศ ปัญหา	สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี	ญี่ปุ่น	สาธารณรัฐเกาหลี	สาธารณรัฐสิงคโปร์	ไทย
การออกหมายเรียก	1. ไม่บัญญัติวิธีการส่งหมายเรียก 2. บัญญัติให้เรียกผู้ต้องหาเป็นหนังสือเพื่อมาสอบสวน โดยสามารถเดือนในหมายเรียกได้ว่า หากไม่ปฏิบัติตามจะถูกนำตัวไปขึ้นศาล 3. บัญญัติให้ศาลเลือกที่จะออกหมายนำ เพื่อนำตัวผู้ถูกกล่าวหาขึ้นศาล เมื่อมีเหตุที่จะออกหมายจับ แต่ศาลอาจยังไม่ออกหมายจับก็ได้	1. ไม่บัญญัติวิธีการส่งหมายเรียก 2. บัญญัติให้ศาลออกหมายเรียกจำเลยโดยต้องให้ระยะเวลาตามสมควร 3. การเรียกบุคคลใดจะต้องกระทำโดยการออกหมายเรียกเท่านั้น	1. ไม่บัญญัติวิธีการส่งหมายเรียกของเจ้าหน้าที่ตำรวจ 2. บัญญัติวิธีการเรียกให้พยานมาศาลว่าให้เรียกโดยการส่งหมายเรียก หรือเรียกทางโทรศัพท์ หรือจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (E - mail) หรือวิธีอื่นใดตามที่เห็นสมควรก็ได้ 3. บัญญัติวิธีการส่งเอกสารต่างๆ ของเจ้าหน้าที่ศาลว่าให้สามารถส่งทางไปรษณีย์ตอบรับได้ หรือจะส่งโดยวิธีการอื่นตามที่เห็นสมควรก็ได้	1. บัญญัติวิธีการส่งหมายเรียกของศาลและของเจ้าหน้าที่ตำรวจ เพื่อให้บุคคลผู้ถูกเรียกไปขึ้นศาล <u>วิธีดังนี้</u> - ส่งมอบเป็นการส่วนตัว - ส่งไปยังที่อยู่อาศัยภูมิลำเนาครั้งสุดท้าย โดยให้บุคคลในครอบครัวรับไว้แทน - ส่งไปยังที่ทำการงานครั้งล่าสุด โดยให้พนักงานของผู้นั้นรับไว้แทน - ส่งไปยังสำนักงานทนายความ โดยให้ทนายความรับไว้แทน (ถ้ามี) - ส่งทางไปรษณีย์ตอบรับไป	1. ไม่บัญญัติวิธีการส่งหมายเรียก 2. การส่งหมายเรียกต้องส่งให้แก่ผู้ต้องหา หรือสามี ภริยา ญาติหรือผู้ปกครองของผู้ต้องหาไว้แทน 3. เมื่อบุคคลที่รับหมายเรียกอยู่ต่างท้องที่กับท้องที่ซึ่งออกหมาย เป็นหมายศาลก็ให้ส่งไปศาลเป็นหมายพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ ให้ส่งยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่มีอำนาจออกหมายเรียก ซึ่งผู้ที่ถูกเรียกอยู่ในท้องที่ เมื่อศาลหรือ

ประเทศ ปัญหา	สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี	ญี่ปุ่น	สาธารณรัฐเกาหลี	สาธารณรัฐสิงคโปร์	ไทย
			<p>ทางปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ตำรวจใช้วิธีโทรศัพท์มาแจ้ง, ส่งข้อความ (SMS) หรือส่งหมายเรียกมาทางไปรษณีย์ตอบรับ</p>	<p>ยังที่อยู่ข้างต้น</p> <ul style="list-style-type: none"> - ส่งแฟกซ์ไปยังหมายเลขแฟกซ์ล่าสุด หรืออีเมลที่ให้ไว้ - กรณีส่งไม่ได้ให้ปิดหมาย 	<p>พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้รับหมายเช่นนั้นแล้ว ก็ให้สลักหลังหมายแล้วจัดการส่งให้แก่ผู้รับต่อไป</p>

ประเทศ ปัญหา	สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี	ญี่ปุ่น	สาธารณรัฐเกาหลี	สาธารณรัฐสิงคโปร์	ไทย
การเพิกถอนหมายจับ	<p>1. หมายจับจะถูกเพิกถอนทันทีเมื่อเงื่อนไขในการกักขังสิ้นสุดลง หรือจำเลยพ้นผิด หรือคดีสิ้นสุดลงแล้ว</p> <p>2. การออกหมายจับจะถูกเพิกถอน เมื่อสำนักงานอัยการยื่นคำร้อง</p> <p>3. มีการบัญญัติเหตุในการพักใช้หมายจับ ซึ่งศาลสามารถสั่งระงับการบังคับใช้หมายจับชั่วคราวได้</p> <p>4. ผู้ต้องหาที่ถูกขังมีสิทธิยื่นคำร้องขอให้ศาลเพิกถอนหมายจับ หรือร้องขอให้พิจารณาทบทวน</p>	<p>1. ไม่บัญญัติเรื่องการเพิกถอนหมายจับ</p> <p>2. บัญญัติแต่เพียงการเพิกถอนการกักขัง ซึ่งพนักงานอัยการ ผู้ถูกคุมขัง ทนายความ ตัวแทนทางกฎหมาย ภัณฑารักษ์ คู่สมรสญาติสายตรง หรือพี่น้อง ร้องขอต่อศาลให้เพิกถอนการกักขังได้กรณีที่เห็นว่าเหตุหรือความจำเป็นในการกักขังไม่มีแล้ว</p>	<p>1. ไม่บัญญัติเรื่องการเพิกถอนหมายจับ</p> <p>2. บัญญัติเพียงการเพิกถอนการกักขัง โดย ซึ่งพนักงานอัยการ ผู้ต้องหา ทนายความ ตัวแทนทางกฎหมาย คู่สมรสญาติสายตรง หรือพี่น้อง ร้องขอต่อศาล ให้ศาลเพิกถอนการกักขัง ซึ่งการยกเลิกการกักขังนั้น สามารถกระทำได้ในกรณีที่ไม่มีเหตุผลที่จะกักขังผู้ต้องหาอีกต่อไป</p>	<p>1. หมายจับยังคงมีผลใช้บังคับจนกว่าจะมีคำสั่งประหารชีวิตหรือศาลมีคำสั่งเพิกถอน (ไม่ระบุเหตุแห่งการถอน) <u>ทางปฏิบัติ</u> หมายจับยอมเพิกถอนต่อหน่วยงานบังคับใช้หมายได้ โดยติดต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยตรง และระบุเหตุที่ไม่ไปปรากฏตัวพร้อมเอกสารประกอบ จากนั้นหน่วยงานจะยื่นคำขอยกเลิกหมายจับต่อศาล, และหากเป็นศาลแขวง ถอนหมายผ่านระบบอินเทอร์เน็ตได้ (www.icms.statecourts.gov.sg/sop) หรือยื่นต่อศาลก็ได้</p>	<p>1. บัญญัติการเพิกถอนหมายจับเกี่ยวกับการขอหมายในกรณีเร่งด่วน หากความปรากฏต่อศาลในภายหลังว่าได้มีการออกหมายไปโดยฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย ศาลอาจมีคำสั่งให้เพิกถอนหรือแก้ไขเปลี่ยนแปลงหมายเช่นว่านั้นได้</p> <p>2. หมายจับยังคงมีผลใช้บังคับจนกว่าจะมีการถอนหมายคืน (ไม่ระบุเหตุแห่งการถอน)</p>

ประเทศ ปัญหา	สหพันธ์สาธารณรัฐ เยอรมนี	ญี่ปุ่น	สาธารณรัฐเกาหลี	สาธารณรัฐสิงคโปร์	ไทย
	คำสั่งระงับการพักใช้ หมายจับได้				